

UVODNA RIJEČ

Blindirane ružičaste naočale

Piše: Jasna A. Petrović

Nakon što je obišla sve županije, Predsjednica Kolinda je konačno odlučila 7. veljače „doputovati“ u grad Zagreb pa se tako, umjesto ZET-ovim tramvajem, svečanom šticienom kolonom blindiranih automobila dovezla do gradonačelnika Bandića. I onda je bubnula: „Znala sam dosta toga o Zagrebu, jer živim ovdje i susrećem se s gradonačelnikom, međutim, jesam, čula sam dosta podataka, posebno oko socijalnih davanja. Vidite da na ulicama grada, za razliku od mnogih gradova, nema beskućnika. Zagreb je beskućnicima omogućio krov nad glavom.“

Dakle, socijalna agenda Predsjednice koja ide po drugi mandat je dopunjena. Prvo je za Silvestrovo u jednom umirovljeničkom domu nahranila siromašne starice i starce tortom, koju je valjda kupila iz vlastitog džepa, a sada je prošla besplatno, jer nije morala udomiti čak ni psića Kiku. Beskućnika nema, pa im ne mora kupiti čak ni kikiriki.

No šokirani zagrebački beskućnici su joj odgovorili na Facebooku i pozvali je u noćnu šetnju bez blindiranih ružičastih naočala Glavnim kolodvorom i vagonima bez voznog reda, gdje bi upoznala petstotinjak zagrebačkih beskućnika, najisključenijih građana s periferije humanosti. Čini li Grad Zagreb dovoljno? Zakonodavac je vrući krumpir beskućnika „uvalio“ lokalnoj vlasti ne želeći priznati da je među njima najveći broj onih koji ispunjavaju zakonske uvjete za stalni smještaj (psihički bolesni, stariji od 65 godina, osobe s intelektualnim teškoćama, radno nesposobni zbog bolesti i tako dalje) i da trebaju biti briga nadležnog ministarstva, a ne lokalaca.

No, Kolinda to ne zna. Ona hodi po svijetu s blindiranim ružičastim naočalama; ona ne zna da beskućnik nije samo onaj koji nema kuću, već i onaj koji nema adekvatni smještaj i uvjete stanovanja. Neki kažu da je pala s Marsa.

A na Facebook profilima objavljeno je na tisuće komentara građana koji su šokirani sljepilom Predsjednice za siromaštvo koje osvaja gradske ulice. Ona ne sreće svog profesora iz gimnazije koji je sramotnom penzijom osuđen na skupljanje plastičnih boca i kopanje po kontejnerima, jer je ona srednju školu završila u Los Alamosu u Americi. Ona ne pozna Petra s mirovinom od 1.600 kuna koji ima sreće i boravi u jednom zagrebačkom umirovljeničkom domu, ali mu je to nedovoljno za trošak hrane i smještaja, pa svake večeri odlazi pružiti gradom dok ne skupi dovoljno plastičnih boca za doplatiti smještaj. Hoće li sutra imati za razliku i ostati bez doma?

Ona ne pozna baku Milicu koja ima mirovinu od 2.320 kuna, u visini hrvatske linije siromaštva, ali čak 53 posto umirovljenika prima mirovine niže od službenog ulaza u siromaštvo. Baka Milica nema novca za kupiti darove unucima, pa im plete šalo-ve i čarape po cijelu godinu; plete i raspliče. Baka Milica je rekla da je glasala za Kolindu jer je - lijepa. I opet će.

U OVOM BROJU:

OPET POREZ NA NEKRETNINE?

Procjena kontra umirovljenika

VOZAČKE ZA STARIJE OD 67

Kuhinje, lobiji i labavi argumenti

SIROMAŠTVO UMIROVLJENIKA

Zagrebački umirovljenik ima 2.100 kuna veću penziju od požeškog

„UVOZ“ UMIROVLJENIKA

Hrvatska – nova meka za strane penziće?

NIŠTA NOVO ZA UDOVICE

Obiteljski umirovljenici bez prava na rad

Vodič HZZO-a

info.HZMO

Poštarina plaćena HP-u d.d. u sortirnici 10200 Zagreb
Šalje: Sindikat umirovljenika hrvatske,
Trg kralja Petra Krešimira IV. br. 2, 10 000 Zagreb

Kuhinje, lobiji i labavi argumenti

Dan prije 67. rođendana ste zdravi, a drugi dan službeno bolesni?

Liječnica primarne zdravstvene zaštite upozorila je 85-godišnjeg D.B. iz Zagreba da zbog dijabetesa i pojačane terapije za tlak ne smije više voziti osobni automobil. Otac je poslao kćerku da ode razgovarati s njegovom liječnicom i ona je sve potvrdila. D.B. se razljutio, otišao na bankomat i digao novac te otišao u službu medicine rada, rekao kako je super zdrav, platio i mirno produljio vozačku dozvolu na pet godina. Je li dobar takav model zaštite sigurnosti u prometu? Nije. No, treba li zbog toga uvesti obnavljanje vozačkih dozvola za sve starije od 67 godina isključivo kroz plaćene preglede kod liječnika medicine rada?

Mi kažemo kako starost nije bolest. Naš je D.B. mogao imati samo 50 godina, a biti jednako bolestan i pod terapijom koja kontraindicira vožnju, pa je neshvatljivo da se želi sve starije od 67 godina diskriminirati temeljem dobi. Dan prije rođendana je zdrav, a drugi dan je službeno bolestan?

Paušalne procjene

Protiv guljenja umirovljenika koji ionako imaju mizerne mirovine ustale su dvije najveće umirovljeničke udruge - Sindikat umirovljenika Hrvatske i Matica umirovljenika Hrvatske - otvorenim pismom ministru unutarnjih poslova Davoru Božinoviću sa zahtjevom za povlačenje prijedloga o obveznim plaćenim liječničkim pregledima za starije vozače. Prije toga je na zahtjev umirovljenika održana 10. sjednica Nacionalnog vijeća za umirovljenike i starije osobe, na kojoj su umirovljenički zastupnici istresli puno gorčine spram nazočnih predstavnika Službe za sigurnost cestovnog prometa MUP-a, jer su njihovi argumenti bili fiktivni. Naime, iako broj nesreća u kojima sudjeluju starije osobe ne raste, već se vrti oko udjela od 10,5 posto, policijska strana se čvrsto povezala sa lobistima medicine rada i zastupala njihove interese.

U početku su inzistirali kako je riječ o europeizaciji hrvatskog prometa, pozivali se na različite direktive koje nemaju veze s meritumom stvari, da bi na kraju ustvrdili kako čak 70 posto starijih vozača skrivi nesreće u kojima sudjeluje. No, prema mišljenju pravnog stručnjaka za sigurnost u prometu Željka Markova, tu je riječ o pretpostavkama, a ne o stručnim nalazima. Predlaže stoga da se analiziraju 52 pravomoćne osuđujuće presude za kaznena djela izazivanja prometne nesreće sa smrtnom posljedicom, a za koje je predviđena kazna zatvora od tri do deset godina, jer bi se time onemogućila neozbiljnost i paušalnost upotrebe statistika.

Koliko je pouzdano tvrditi kako je životna dob uzrokom prometne nesreće, pokazuju i istraživanja koja su na uzorku od 250 pravomoćnih presuda sa smrtno stradalim i teško ozlijeđenim osobama, pokazala da su najopasniji vozači od 25 do 45 godina, jer su uzrokovali nesreće u 64 posto slučajeva, a stariji od 61 godine samo u 1,6 posto slučajeva, naglašava Markov.

Argumenti i statistički pokazatelji moraju se itekako pozorno analizirati, a ne postaviti cilj o plaćanju produljenja vozačkih dozvola u korist medicine rada, pa tek onda pronaći brojke koje to potkrjepljuju.

Razgovori s MUP-om

Umirovljeničke udruge su otišle 29. siječnja 2019. u Ravnateljstvo policije sa zahtjevom da i dalje, kao što je to u članku 230. važećeg Zakona o sigurnosti prometa na cestama, nadležni za prosudbu o sposobnosti bilo kojeg vozača, neovisno o dobi, budu liječnici primarne zaštite. Potrebno je razraditi protokol postupanja i čvršće obvezati liječnike primarne zaštite da za slučaj oslabljenih vozačkih sposobnosti pojedinog pacijenta odmah o tome obavijeste policiju.

Tko je jedina osoba koja zna dijagnoze i terapiju svakog pacijenta? Njegov liječnik primarne zaštite. Zna li išta o pacijentu liječnik medicine rada koji ga, najčešće, vidi prvi put u životu? Pojma nema. Prvo se ne plaća, drugo se plaća i u tom grmu vjerojatno leži zec. Treba li pomoći liječnicima medicine rada da zarade dovoljno? Nije ovo ironiziranje, već stvarna slika načina odlučivanja u Hrvatskoj.

Od zamjenika glavnog ravnatelja policije Željka Prše zatraženo je da se pokuša zadržati i doraditi zakonski propis koji neće diskriminirati starije vozače po dobi, s pregledima koji bi i dalje bili besplatni i u domeni odgovornosti primarne zdravstvene zaštite. Na kraju krajeva, nije to samo pitanje siromaštva starijih osoba, koje bi svaki pregled trebali platiti barem 450 kuna, već je duboko principijelno pitanje koje ne smije izjednačavati starost i bolest.

Čeka se Kujundžić

SUH i MUH su stoga vrlo jasni kako će se na svaki način boriti da se u Hrvatskoj prihvati model većine europskih zemalja u kojima ili nema nikakvog dobnog ograničenja (recimo Njemačka, Belgija, Francuska) ili je to ograničenje stavljeno na više od 70 godina, ali uz pribavljanje besplatnih zdravstvenih potvrda od liječnika primarne zdravstvene zaštite.

Sindikat i Matica su zatražili od Ministarstva za rad i mirovinski sustav, koje je nadležno za rad Nacionalnog vijeća za umirovljenike i starije osobe, da što prije uputi i ministru zdravstva Milanu Kujundžiću zahtjev za prijem predstavnika umirovljeničkih udruga. Ministar Marko Pavić je to učinio 30. siječnja 2019. i sada se čeka odgovor zdravstvenog ministra. Vrijeme curi, naročito kad se zna da će novi Nacrt prijedloga Zakona o izmjenama i dopunama Zakona o sigurnosti prometa na cestama biti na Vladi u prvom čitanju već 28. ožujka 2019. Hoće li pobijediti razum i logika ili pritisak zdravstvenih lobija?

Jasna A. Petrović

Kako ući u evidenciju?

Novim odredbama Zakona o mirovinskom osiguranju, od 1. siječnja omogućen je rad do pola radnoga vremena za prijevremene, starosne i dugotrajne umirovljenike uz nastavak isplate punog iznosa mirovine. Tržište je na to reagiralo dobro i već su dan poslije Nove godine osvanuli oglasi u kojima poslodavci traže umirovljenike za pojedina radna mjesta. Oglasi se uglavnom odnose na zaštitarske usluge, trgovinu i pojedine pomoćne i uredske poslove. Da bi se umirovljenik mogao prijaviti na oglas, dovoljno je kontaktirati poslodavca. No, što je s onim umirovljenicima koji bi radili poslove koji trenutno nisu u ponudi?

Osim pretraživanja internetskih portala, poput MojPosao.hr ili Posao.hr te čitanja Plavog oglasnika, umirovljenici imaju mogućnost traženja posla i preko Hrvatskog zavoda za zapošljavanje. Ova mogućnost je najpogodnija za one umirovljenike koji bi htjeli raditi, ali se ne vide na poslovima koji su trenutno ponuđeni. No, s druge strane, ovo je najkompliciraniji oblik traženja posla.

„Ukoliko umirovljenici žele raditi i trebaju podršku Zavoda u posredovanju prema poslodavcima mogu se prijaviti u evidenciju kao ostali tražitelji zaposlenja. Oni će proći postupak savjetovanja kako bi se na temelju iskustva, obrazovanja i profesionalnih interesa definirala zanimanja u kojima će tražiti posao, a savjetnici za zapošljavanje za njih posredovati prema poslodavcima. Kao tražitelji zaposlenja nemaju obaveze prema Zavodu, ali mogu koristiti usluge Zavoda, kako u postupku priprema za zapošljavanje tako i informiranje i upućivanje na slobodna radna mjesta“, kažu nam iz Ureda za odnose s javnošću HZZ-a.

Postupak prijave

Dakle, sve što je potrebno jest doći u najbližu ispostavu HZZ-a i prijaviti se za traženje posla. Na šalteru će biti potrebno popuniti obrasce za prijavu u evidenciju, a na licu mjesta moguće je dobiti i termin za razgovor sa savjetnikom za zapošljavanje. Na razgovoru će savjetnik, na temelju prijašnjeg radnog iskustva i osobnih interesa umirovljenika, procijeniti kakvi će poslovi odgovarati pojedinoj osobi te ju obavještavati telefonom, elektronskom poštom ili na neki treći način o natječajima za zapošljavanje na poslovima za koje se osoba opredijelila.

No, time umirovljenici ne ulaze u evidenciju nezaposlenih, već u evidenciju ostalih tražitelja posla. S obzirom na to da su u mirovini, ne mogu biti evidentirani kao nezaposleni. Ostale mogućnosti za traženje posla putem HZZ-a ostaju iste kao i za ostale tražitelje posla. No, evidencija se ne popunjava očekivanim obujmom, unatoč

mного buke u medijima o mogućnosti rada uz mirovinu.

„Trenutno imamo prijavljeno 71 umirovljenika koji su zainteresirani za posao. Također bilježimo i radna mjesta na kojima, prema potrebama poslodavaca, mogu uz ostale osobe raditi i umirovljenici“, kažu u HZZ-u, ali ne iznose potencijalne procjene o tome koliko bi ljudi moglo tražiti posao. To je i logično, s obzirom na ostale oglasnike kojima ljudi mogu pristupiti. S obzirom na to da se, prema istraživanju Eurosta iz 2016., samo 16 posto starijih osoba u Hrvatskoj služi internetom, oglasna ploča HZZ-a i sve usluge koje Zavod nudi dobro dođu starijim osobama. Uz to, takvi će oglasi u skorije vrijeme biti posebno obilježeni.

Prilagodba na umirovljenike

„U tijeku je prilagodba tražilice tako da će se i putem tražilice na Burzi rada moći izdvojiti radna mjesta na kojima mogu, uz ostale, raditi i umirovljenici, a što poslodavci već mogu označiti u svojim oglasima“, kažu iz HZZ-a.

Time se sprječavaju i moguće zloporabe, poput rada na crno, s obzirom na to da službenici Zavoda trebaju biti informirani o pronalasku posla na način da poslodavac izvrši prijavu o zaposlenju. Tako će umirovljenici biti barem djelomično spašeni od „prilika života“ s rasvjetnih stupova iz kojih se kriju prijave i situacije koje bi uništile dostojanstvo starijih osoba koje još mogu pridonijeti svojim znanjem, stručnošću i vještinama.

Iako su ranije procjene broja zaposlenih umirovljenika govorile o nekoliko stotina tisuća ljudi, treba naglasiti kako je zapošljavanje u mirovini stvar osobnog izbora pojedinca u skladu s potrebama i mogućnostima, a ne prisile. Stoga je teško procijeniti koliko će ljudi iskoristiti ovu mogućnost, kao i koliko će poslodavaca omogućiti umirovljenicima da rade. U svakom slučaju, metode postoje, a to će ipak malo popraviti krvnu sliku gospodarstva te ostaviti dio kvota za uvoz stranih radnika neiskorištenim.

Milan Dalmacija

Izdavač: Sindikat umirovljenika Hrvatske

Za izdavača: Jasna A. Petrović, glavna i odgovorna urednica

Uređuje: Uredništvo

Adresa Uredništva: 10 000 Zagreb, Trg kralja Petra Krešimira IV. br. 2/II.

Info: telefon/fax: 01/4655 146; 01/4635 202

E-mail: suh@zg.t-com.hr; Web stranica: www.suh.hr

Grafički urednik: Zvonko Petrinjak

Tisak: 5. BOJA, Odra, 10020 Novi Zagreb

Temeljem mišljenja Ministarstva kulture Republike Hrvatske br. 532-03-01/7-96-01 od 20. 2. 1996. glasila SUH-a je, kao proizvod iz članka 18. točka 13 Zakona o porezu na promet, oslobođen obveza plaćanja poreza na promet.

Cjenik oglasnog prostora (glasilo SUH-a i web stranica www.suh.hr): za jednu stranicu 4.000 kn; za pola stranice 3.000 kn i za četvrtinu stranice 2.000 kn.

BENEFICIRANI UMIROVLJENICI

90 dana za spas i dodatak

Telefon u Sindikatu umirovljenika Hrvatske zadnjih dana 2018. „napali“ su korisnici mirovina koji su bili obvezno osigurani u obveznom mirovinskom osiguranju individualne kapitalizirane štednje (drugi stup), a ostvarili su staž osiguranja s povećanim trajanjem te im je prije 1. siječnja 2019. iz prvog stupa određena osnovna mirovina, a iz drugog stupa mirovina prema programu mirovinskog osiguravajućeg društva. Takvima nije bio omogućen prijelaz u prvi stup te ostvarivanje dodatka na mirovinu od 27 posto, što je za posljedicu imalo njihove niže mirovine. Međutim, mirovinska reforma je i njima donijela lijepe vijesti.

Naime, prema Zakonu o izmjenama i dopunama Zakona o mirovinskom osiguranju (čl. 50. st. 1.) beneficirani korisnici mirovine ostvarene prema propisima važećim do kraja 2018., kojima je u razdoblju od 1. siječnja 2014. do 31. prosinca 2018. određena osnovna mirovina iz prvog stupa, a mirovina prema programu mirovinskog osiguravajućeg društva iz drugog stupa, mogu u roku od 90 dana od stupanja na snagu izmjena ZOMO-a (najkasnije do 31. ožujka 2019.) podnijeti zahtjev za određivanje mirovine kao da su bili obvezno osigurani isključivo u prvom stupu.

U ovom trenutku se ne zna koliko će se od ukupno 600 beneficiranih umirovljenika prijaviti za povratak u prvi stup, ali se procjenjuje da će biti zainteresiranih, zbog toga jer će time ostvariti pravo na dodatak na mirovinu od 27 posto, ali tek od početka primjene Zakona, od 1. siječnja 2019.

Za ostvarivanje ovog prava potrebno je u roku od 90 dana, počevši od 1. siječnja 2019., podnijeti zahtjev Hrvatskom zavodu za mirovinsko osiguranje. HZMO će korisnicima mirovine koji su bili osigurani i u II. stupu, a kojima je u I. stupu određena osnovna mirovina (čl. 91. st. 1. i 2. ZOMO-a) ili osnovna invalidska mirovina u razdoblju od 1. siječnja 2014. do 1. siječnja 2019. odrediti dodatak na osnovnu mirovinu po službenoj dužnosti, bez donošenja rješenja ako je mirovina u isplati.

Ako korisnik beneficirane mirovine podnese takav zahtjev, na dio mirovine koji mu pripada za mirovinski staž navršen do početka primjene obveznog mirovinskog osiguranja individualne kapitalizirane štednje određuje se dodatak u postotku od 27 posto, a na dio mirovine koji mu pripada za mirovinski staž ostvaren od toga dana (1. siječnja 2002.) određuje se u postotku od 27 posto pomnoženom s faktorom osnovne mirovine određenim za kalendarsku godinu u kojoj je osiguranik stekao pravo na mirovinu.

Hoće li svi biti obaviješteni? Prema informaciji koju smo dobili od HZMO-a, koristit će se svi dostupni kanali koji između ostalog obuhvaćaju suradnju s medijima, komunikaciju preko info-telefona, internetskih stranica i društvenih mreža, izdanja u raznim publikacijama (primjerice, podlistak i u vašem listu), te izdavanje stručno-informativnih publikacija Zavoda (pisanih i elektroničkih). Intenzitet i oblik komunikacije se prilagođava konkretnim projektima, s ciljem kako bi korisnici mirovina s beneficiranim stažem saznali svoja prava. Želimo im sreću.

GDJE ŽIVE NAJSIROMA

Zagrebački u ima 2.100 kuna od požeškog

Je li jednako umirovljeniku koji živi u Slavoniji i u Zagrebu? Svatko će reći kako Grad Zagreb ima razne socijalne povoljnosti za umirovljenike, pa tako, primjerice, svi s mirovinom nižom od 3.200 kuna imaju besplatni pokaz za javni gradski prijevoz, a ostali plaćaju samo 100 kuna mjesečno. Kad bi takav socijalni cenzus bio u Požegi, onda bi se moralo gotovo svim umirovljenicima dati besplatan prijevoz, jer prosječna mirovina u Požegi iznosi samo 1.987,88 kuna.

Požeško-slavonska županija, kao i većina slavonskih županija ima najlošije socioekonomske pokazatelje, a osobito je težak položaj umirovljenika i starijih osoba. Stope rizika od siromaštva su u slavonskoj Hrvatskoj sve više, ali zahvaljujući sustavu socijalne zaštite i mirovinskom te univerzalnom zdravstvenom i obrazovnom sustavu razina nejednakosti je relativno podnošljivija. Ipak, razlike između najrazvijenijih dijelova Hrvatske – Grada Zagreba, Istre i Primorsko-goranske županije s jedne strane te siromašnih slavonskih županija (Vukovarsko-srijemske, Osječko-baranjske, Brodsko-posavske i Požeško-slavonske) s druge strane, postaju sve veće i zabrinjavajuće.

NIŠTA NOVO ZA UDOV

Obiteljski umiro

Imaju li obiteljski umirovljenici, a to su u 94 posto slučajeva žene, pravo na rad? Nekako se svakom upitanome na prvi pogled činilo kako je to normalno, posebno gledano iz socijalnog rakursa, jer je prosječna obiteljska mirovina prošle godine iznosila samo 1.988 kuna, u prosjeku čak 15 posto niže od hrvatske linije siromaštva. Isto tako, riječ je dijelom o mlađim osobama, koje bi itekako mogle i žele raditi.

Među desetak upita, javila nam je e-mailom i Anđelka V. iz Zagreba koja sada ima 56 godina i teško preživljava s maloljetnom kćerkom od obiteljske mirovine stečene na temelju inva-

ŠNIJI UMIROVLJENICI? mirovljenik a veću penziju

Regionalne nejednakosti u Hrvatskoj tako postaju sve vidljivije, osobito između jadranske Hrvatske koja ima nisku stopu rizika od siromaštva i socijalne isključenosti od samo 15,8 posto, dok je koeficijent u kontinentalnoj Hrvatskoj čak 30,8 posto. Kri-

tično je i to što uporno raste stopa siromaštva i umirovljenika, dakle onih sa sigurnim mirovinskim prihodom, zato jer je prošle godine dosegla više od 25 posto, dok je prema Eurostatu stopa rizika od siromaštva starijih od 65 godina prešla 32 posto.

Iza najsiromašnijih požeških umirovljenika slijede bjelovarski s prosječnom mirovinom od 2.025,64 kune, a treći na toj neslavnoj ljestvici je Gospić s prosječnom mirovinom od 2.033 kuna. Zagreb je zato na vrhu ljestvice najboljih i ima prosječnu mirovinu od 4.095 kuna, a slijedi ga Pula (Istarska županija) sa 4.093 kune, a treće mjesto gradova dobrih za umirovljenike zauzima Split sa 4.032 kune.

Tako prosječni umirovljenik u Zagrebu ili Istri ima za 2.100 kuna višu mirovinu od umirovljenika u Požegi ili Bjelovaru. Je li to prihvatljivo i pravedno?

Očito je kako regionalne nejednakosti u Hrvatskoj između pet najsiromašnijih županija i onih pet najbogatijih postaju izrazito velike i pitanje je može li se više uopće postići ravnomjeran regionalni razvoj. Posljedica je takve neravnopravnosti i gubitak ljudske baze u najmanje razvijenim županijama, što stvara začarani krug nemogućnosti pokretanja razvoja i rasta. Iseljavanje aktivnog stanovništva i siromašenje preostalog starijeg stanovništva postaje tragedija za Slavoniju. Bez povećanja plaća, ali i utvrđivanja viših minimalnih zajamčenih mirovina i uvođenja nacionalne naknade za starije od 65 godina (tako-zvane socijalne mirovine) nema budućnosti za kontinentalnu Hrvatsku, jer su je „pojele“ regionalne razlike.

Jasna A. Petrović

ICE vljenici bez prava na rad

lidske mirovine svoga supruga. A k tome ima i svojih 15 godina radnog staža.

„Sada imam priliku zaposliti se, a u Zavodu za zapošljavanje kažu da ću izgubiti 10 posto od sadašnje mirovine. No, još više me brine što poslodavci uglavnom nude ugovore za radni odnos na određeno, na po mjesec ili dva. Strah me hoću li trajno izgubiti pravo na obiteljsku mirovinu ako mi ne produže ugovor ili mi daju otkaz. Mogu li vratiti pravo na mirovinu?“, pita Anđelka.

Za Anđelkin i slične upite smo se obratili Hrvatskom zavodu za mirovinsko osiguranje i dobili odgovor od Marice Imprčić Jurić kako je točno da je Zakonom o izmjenama i dopunama Zakona o mirovinskom osiguranju (NN: 115/18) proširen krug korisnika koju mogu raditi i koristiti mirovinu.

Zakon, međutim, ne predviđa mogućnost da korisnici obiteljske mirovine koji se zaposle, rade i istovremeno primaju obiteljsku mirovinu. Svrha mirovine je osiguranje sredstava za život njezinom korisniku kada se on povuče iz radne aktivnosti (starosna ili invalidska mirovina), odnosno uzdržavanje zbog smrti hranitelja (obiteljska mirovina). Kako je svrha priznanja prava na obiteljsku mirovinu uzdržavanje onih članova obitelji, koji prema intenciji zakonodavca imaju za tim potrebu, proizlazi da bi ta potreba za uzdržavanje prestala biti činjenicom zasnivanja radnog odnosa.

U slučaju da se obiteljski umirovljenik zaposli na određeno, ima li pravo nakon isteka ugovora ponovno zatražiti i dobiti puni iznos mirovine, ako ugovor nije produžen? Budući da pravo na obiteljsku mirovinu, nije u svim slučajevima trajno pravo, ne može se odgovoriti jednoznačno. Recimo, članu obitelji kod

kojega zbog nastale promjene više ne postoje uvjeti o kojima ovisi stjecanje i korištenje prava na obiteljsku mirovinu to pravo prestaje s danom te promjene (neovisno o radnom odnosu), ili se, primjerice, može pravo na obiteljsku mirovinu u međuvremenu priznati drugom članu obitelji, što utječe na visinu svote obiteljske mirovine. Na primjer, takva promjena udara i korisnice obiteljske mirovine.

No, u pravilu, korisniku obiteljske mirovine nakon prestanka radnog odnosa, uspostavlja se isplata ranije priznate obiteljske mirovine. Mnogi pitaju može li se takva mirovina ponovno obračunati na način da se pridoda u međuvremenu odrađeni radni staž udovice. Potrebno je jasno odgovoriti kako je mirovina, prema ZOMO-u, novčano davanje određeno na temelju mirovinskog staža i plaća, ostvareno kao pravo iz mirovinskog osiguranja, koje se periodično isplaćuje njegovom korisniku u povodu nastanka nekog od rizika mirovinskog osiguranja (starosti, invalidnosti ili smrti).

Dakle, obiteljska mirovina je određena na temelju mirovinskog staža i plaća umrlog korisnika ili osiguranika te rad korisnika obiteljske mirovine ne utječe ni na koji način na određivanje obiteljske mirovine. Drugim riječima, za udovice se ništa nije promijenilo, nisu stekle pravo na rad do pola radnog vremena i ne mogu „kombinirati“ obiteljsku mirovinu i onu stečenu temeljem vlastitog rada. Pravedno?

Masovna procjena kontra umirovljenika

Ministarstvo graditeljstva i prostornog uređenja nedavno je u proceduru pustilo Uredbu o masovnoj procjeni nekretnina, što je dio javnosti podiglo na noge, jer smatraju kako je to priprema za uvođenje poreza na nekretnine. Europska komisija od Hrvatske već godinama zahtijeva ovaj oblik oporezivanja, no on nije uveden, jer naši građani tradicionalno ulažu u nekretnine, a ih je čak 80 posto u privatnom vlasništvu. Masovna procjena vrijednosti nekretnina trebala bi biti ozakonjena tijekom ove godine, a ta metodologija uključuje kriterije poput površine nekretnine, prodajne cijene slične nekretnine, starosti, lokacije, izgrađenosti infrastrukture, te njezine namjene, položaja u zgradi te same opremljenosti i stanja zgrade.

Još od prvih najava poreza na nekretnine, upozoravalo se kako će to biti novi udar na umirovljenički standard. U europskim zemljama je uobičajen porez na imovinu od jedan posto vrijednosti, no Hrvati već plaćaju porezna davanja kroz komunalnu naknadu, porez na

kuće za odmor, ponekad i spomeničku rentu. SUH je još 2016. poslao pismo bivšem ministru financija Slavku Liniću, povodom prvog (i srećom neuspjelog) pokušaja uvođenja poreza na nekretnine. U to vrijeme je 70 posto populacije između 60 i 70 godina starosti posjedovalo stan ili kuću. Situacija je i danas slična, a svaki novi namet ili procjena, samo će pogoršati umirovljenički standard. Pet je osnovnih razloga zbog kojih se umirovljenici plaše ovakvih odredbi i mogućnosti uvođenja poreza na nekretnine

Uredba o masovnoj procjeni nekretnina neće moći zaživjeti bez sređivanja zemljišnih knjiga, s obzirom na zbrkanu situaciju u kojoj su u pojedinim slučajevima upisani vlasnici iz desetak generacija, a pojedina izgrađena naselja se još uvijek vode kao oranice. To je dugotrajan proces, a dok se on ne dovrši, postoji mogućnost da će dio građana biti nepotrebno opterećen, a dio će izbjeći plaćanje davanja. To znači da bi i dio umirovljenika mogao preplatiti svoju nekretninu, što je samo dodatni teret,

a dio njih ne bi trebao platiti ništa. Da ne spominjemo kako će nasljeđivanje biti otežano.

Osim toga, nova procjena vrijednosti može se razlikovati od ranijih procjena. Ako je nova cijena nekretnine viša, eventualni porez bi bio veći, a i umirovljenici bi teže raspolagali svojom imovinom. Naime, poznato je da cijene nekretnina rastu, a to u ovakvim ekonomskim okolnostima, otežava

prodaju umirovljenicima ili njihovim nasljednicima. Ako bi, prema novoj procjeni, cijena nekretnine bila niža od dosadašnje, eventualni porez bi bio manji, ali bi to, također, značilo i da je u nekretninu potrebno više ulagati, što umirovljenici financijski i fizički teško mogu podnijeti.

Eventualno uvođenje poreza na nekretnine značilo bi i povećanje broja deložacija. U Hrvatskoj su deložacije zbog ovrha raširena pojava, a s obzirom na velik broj umirovljenika koji je pod ovrhom, uvođenje poreza bi ih dodatno opteretilo i otjeralo u ovrhe, a potom i na cestu. Tako bi država „poklajnala“ bogatima stanove siromašnih.

Porez na nekretnine će, ako bude uveden, biti jedini porez koji će se formirati temeljem procjene, a ne opipljivih pokazatelja. Kao i drugi porezi, on neće biti vrednovan prema prosječnoj mirovini, već prema prosječnoj plaći, a znamo da je omjer prosječne mirovine u prosječnoj plaći 38,4 posto. Takav namet bi bio ogroman udar na umirovljenike. Posljednji, a možda i najbitniji razlog je to što porezni stručnjaci ukazuju da porez na nekretnine uzrokuje dvostruko oporezivanje dohotka - jednom u trenutku ostvarivanja dohotka, a drugi put kada se zarađeni dohodak transformira u vlasništvo nad nekretninama.

Iako se vladajući kunu kako o porezu ne razmišljaju, već žele srediti stanje u sustavu, masovna procjena nekretnina je svakako dobar temelj za oporezivanje. Stoga će SUH biti na oprezu i poduzeti odgovarajuće korake ako do uvođenja poreza dođe. Pa makar masovno, a ne pojedinačno, završili na ulicama.

Milan Dalmacija

PODACI O OVRHAMA NA MIROVINE

Nemojte držati mirovinu u PBZ, RBA, Sberbank i Partner bankama!

Iako već sedam godina Sindikat umirovljenika Hrvatske posredstvom Upravnog vijeća Hrvatskog zavoda za mirovinsko osiguranje vodi kampanju da se u bankovnim obavijestima o mirovini uključe podaci o glavnici i nositelju ovrhe, još uvijek četiri banke to odbijaju prihvatiti. To su Privredna banka d.d., Raiffeisenbank d.d., Sberbank d.d. i Partner banka d.d.

HZMO je navedenim bankama u više navrata poslao pozornice, od kojih zadnju prije godinu dana, no ovi bankari ignoriraju zahtjeve i umirovljenika i institucija. Tako su umirovljenici koji mirovine primaju posredstvom tih banaka potpuno neinformirani o svojim ovrhama te stoga katkad dolazi i do duplog plaćanja ovršenih iznosa, a da to klijenti ne znaju.

Za svaku pohvalu su druge velike banke koje su prihvatile svoju obvezu za informiranje ovršenih umirovljenika o njihovim ovrhama. Tako je Zagrebačka banka od svibnja 2017. stavila na raspolaganje Obavijest o ustegama iz mirovinskih primanja te redovito o tome obavještava korisnike. Kako je Splitska banka d.d. od svibnja 2017. u vlasništvu OTP grupe, od prosinca 2018., korisnicima koji su iz Splitske banke pripojeni u OTP banku, Obavijest o ustegama iz mirovinskih primanja također je stavljena na raspolaganje.

Zaključak je da vam ne preporučujemo držati mirovinu u PBZ, RBA, Sberbank i Partner bankama, jer ne pokazuju potrebnu socijalnu osjetljivost spram ovršenih umirovljenika!

Hrvatska – nova meka za strane penziće?

Već smo navikli na ljetne scene iz naših popularnih turističkih odredišta u kojima, među kontingentima turista iz inozemstva, u velikom broju dolaze i njihovi umirovljenici. U kontinentalnoj Hrvatskoj su to najčešće ljudi s Dalekog Istoka, dok su na Jadranu to uglavnom Nijemci i Skandinavci. No, je li izvjesno da će u skorije vrijeme oni moći provesti ostatak života u Lijepoj Našoj?

Nedavno su pojedini mediji pisali o umirovljeničkom naselju Lipa Senior Residence u Andraševcu pored Orosavlja. Na stranicama investitora piše kako će se naselje sastojati od 64 apartmana koji se sastoje od dnevnog boravka, kuhinje, kupaoalice s WC-om, spavaće sobe, vrta i parkirnog mjesta. Ističe se kako će naselje imati suradnju s medicinskom službom, objekt društvene namjene, kongresnu dvoranu, bazen i kapelicu. Posebno je naglašena blizina triju toplica, koje su u krugu od 15 kilometara te Zagreba i Slovenije, koji su na 25, odnosno 45 kilometara od ovog budućeg umirovljeničkog raja. Cijena apartmana je 59.000 eura nakon gradnje (što se očekuje za dvije godine) ili 49.000 eura ako se na kupnju netko odluči sada.

Doživotni najam

„Postoje dvije varijante stanovanja. Jedna je da se pri kupnji utvrdi normalno raspolaganje, što znači da se apartman kasnije može prodati ili naslijediti. Druga je varijanta nova u Hrvatskoj. Radi se o doživotnom najmu, kod kojeg se nakon smrti stanara, apartman vraća ponovno na tržište“, istaknuo je predstavnik investitora Tomica Grabušić i dodao kako je interes za život u ovom naselju velik.

No, to nije prvi objekt koji iskače iz okvira klasičnog doma umirovljenika. U Crikvenici je 2015. otvoren Salvia Senior Residence. To je prvi dom četvrte generacije koji omogućuje bolju integraciju korisnika i sudjelovanje u aktivnostima uz individualni pristup u skrbi. Ondje se uz klasični smještaj nude i apartmani od 30 do 70 četvornih metara po cijenama od 300 do 690 kuna po danu u koje su uključene sve usluge, zabavni i rekreacijski sadržaji, odnosno

za najmanje 9.000 kuna mjesečno. No moguće je jeftinije proći ako se uzme soba.

Znakovito je što je opis oba „doma“ ponuđen i na njemačkom jeziku, no Grabušić je objasnio kako njegova tvrtka ima ured u Münchenu i kako i ondje vlada interes za Lipom.

Poznato je da njemački umirovljenici još otprije zbog visokih troškova smještaja i nedostatne medicinske skrbi odlaze u susjedne zemlje, najčešće Poljsku, Češku, Slovačku i Mađarsku te ondje žive. Tako je 2011. zabilježeno da 7.000 njemačkih penzića živi u Mađarskoj, 3.000 u Češkoj, 600 u Slovačkoj, a neki su potegnuli i do Azije. Osim toga, njemačke mirovine trenutno prima 1,74 milijuna ljudi koji ne žive u Njemačkoj. Uglavnom su to gastarbajteri, no čak 13 posto njih (oko 226.000 ljudi) su oni koji su odlučili starost provesti izvan Njemačke. Čak petina njemačkih umirovljenika razmišlja o životu u inozemstvu, a kao razlog uglavnom navode prijateljsko okruženje i kvalitetnu skrb. Sudeći po onome što nude Lipa Senior Residence i Salvia Senior Residence, upravo je to ono što njemački umirovljenici traže.

Nova praksa

Iz cijena, ali i raznih mogućnosti stanovanja, vidljivo je da su ova dva naselja primjer nove i nepoznate prakse u Hrvatskoj, koja je već dobro poznata u inozemstvu. S obzirom na to da je u nas gotovo

80 posto nekretnina u privatnom vlasništvu, pitanje je kako će se korisnici ovih smještaja i njihovih usluga priviknuti na doživotni najam ili plaćanje cijene po danu. Ako uzmemo u obzir da je prosječna hrvatska mirovina tek 2.407 kuna, a da više od 170.000 ljudi prima mirovinu nižu od 1.000 kuna, lako je zaključiti kako si život u naselju Lipa te crikveničkim apartmanima mogu priuštiti naši najbogatiji umirovljenici. Iako su tvrdnje investitora u Lipa Senior Residence da će osobi s mirovinom dvostruko većom od prosječne to biti dovoljno za troškove života, kao i za džeparac, pitanje je koliko će se naših umirovljenika moći odlučiti na ovakav smještaj.

Nije onda čudno što se u posljednjoj zdravstvenoj reformi toliko spominjao „medicinski turizam“ kao novi oblik usluga koji bi trebao zaživjeti u Hrvatskoj. Uz našu turističku razvijenost, potencijala svakako imamo, a i gradnja naselja koja se pretvaraju u aktivne umirovljeničke zajednice tomu pripomaže. Time će se malim dijelom opravdati i slogan Hrvatske turističke zajednice – „Hrvatska puna života“, barem što se tiče zdravstvenog turizma i umirovljeničkih zajednica. S obzirom da je u domovima umirovljenika u Hrvatskoj smješteno nešto više od dva posto starijih od 65 godina, a liste čekanja su predugе, postoji mogućnost da privatni umirovljenički „resorti“ spasе sliku institucionalnog smještaja u zemlji koja demografski ionako ubrzano stari. Barem za bogate penziće.

Milan Dalmacija

Ženska kuna vrijedi 77,3 lipe

Poznato je da su ženske mirovine u Europi za 39 posto niže od muških mirovina, a Hrvatska, kao i većina novih članica Europske unije ima nešto niži rodni jaz u mirovinama, od 22,7 posto. Drugo je, pak, pitanje zašto ženska mirovinska kuna vrijedi samo 77,3 lipe? Može li se onda i sve proizvode kupiti za 22,7 posto niže cijene? Naravno da ne može.

Žene su zakinite i nije velika enigma prepoznati koji su uzroci nižih mirovina. Na prvom mjestu je stopa zaposlenosti žena koja je u Hrvatskoj vrlo niska, u 2017. samo 40,2 posto od radnog kontingenta žena, što je 11,8 postotnih poena niže od muške stope zaposlenosti te daleko niže od europskog prosjeka od 65,3 posto.

Žene imaju kraće ili isprekidane karijere s uplatama mirovinskih doprinosa zbog obiteljskih odgovornosti i djece, a također puno veći dio njih radi skraćeno radno vrijeme, odnosno u Hrvatskoj na određeno. Pre-

ma Eurostatu čak 31,4 posto zaposlenih Europljanki radi „skraćene“ i stoga manje plaćene poslove, za razliku od samo 8,2 posto Europljana. Naprotiv, samo desetak posto Hrvatica ima takav „skraćeni“ posao. Sadašnje umirovljenice nisu žrtve visokog broja zaposlenih na skraćeno radno vrijeme, ali niti na određeno - oblik ugovora o radu koji je „zarazio“ već četvrtinu svih zaposlenih.

Kako je poznato da su plaće zaposlenih na određeno vrijeme i do 30 posto niže od zaposlenih na neodređeno vrijeme, u Hrvatskoj možemo i bez gatanja iz šalice kave pretpostaviti da će novije generacije žena imati još niže mirovine. Jasno je da ženama pogoduje sustav u kojemu je dominantan rad na neodređeno, na sigurnim i trajnim poslovima, uz pravo na jamčenu minimalnu plaću radi zaštite od iskorištavanja i siromaštva ugroženih kategorija radnika, te kvalitetne mjere za ravnotežu osobnih, radnih i obiteljskih obveza.

No, kakav bi mirovinski sustav pogodovao ženama? Prije svega javni mirovinski sustav s obveznim mirovinskim doprinosima, a ne privatizirani s obveznim drugim stupom, kao kod nas. Nadalje, potrebno je uspostaviti sustav jamčene minimalne mirovine koja bi zaštitila žene s kratkim i isprekidanim karijerama zbog

obiteljskih obveza i neplaćenog rada, i to u visini koja bi bila poravnana s nacionalnom linijom siromaštva (u Hrvatskoj ove godine - 2.321 kuna).

Trebalo bi uvesti i redistributivne elemente u mirovinskoj formuli, kojima bi za cilj bilo, primjerice, podizanje razdoblja niskih primanja i doprinosa na prosječno utvrđeni minimalni iznos, što bi moglo pogodovati ženama koje rade na određeno ili sa skraćenim radnim vremenom.

Nadalje, tu je i čitav set mogućih kompenzacijskih mjera za skrb o djeci, invalidima ili starijima, što u različitim oblicima za djecu imaju gotovo sve zemlje. Taj takozvani „sustav zasluga“ je u početnoj i simboličnoj verziji uveden za nove umirovljenice – majke, kojima se od početka ove godine priznaje dodatni radni staž od šest mjeseci po djetetu, što bi povećalo mirovine za oko dva posto. No daleko smo od mirovinskog sustava koji bi pogodovao ženama. Stoga se u sljedećoj mirovinskoj reformi mora svakako artikulirati rodni aspekt i izjednačiti žensku i mušku mirovinsku kunu.

(Podaci su preuzeti iz Statističkog ljetopisa Državnog zavoda za statistiku iz 2018. te EC European Semester Thematic Factsheet - Women in the labour market, 2017.)

Gdje su umirovljenice najdrugotnije?

Najveće razlike između muških i ženskih mirovina postoje u Rumunjskoj, Cipru, Nizozemskoj, Njemačkoj, Austriji i Ujedinjenom Kraljevstvu, od 39 do 63 posto. Ta stopa ženskog cjeloživotnog poniženja najniža je u novim članicama Europske unije te se među deset bivših socijalističkih zemalja ubacila jedino Danska. Najniži rodni jaz u mirovinama je u sljedećim zemljama: Estoniji, Slovačkoj, Litvi, Danskoj, Češkoj, Sloveniji, Mađarskoj, Latviji, Hrvatskoj i Poljskoj. Drugim riječima, taj je društveno-ekonomski sustav uglavnom pogodovao visokim stopama zaposlenosti žena, pa otud i manje razlike u muškim i ženskim mirovinama.

Ova stranica objavljena je u okviru dvogodišnjeg europskog projekta „Jednaka prava - jednake plaće - jednake mirovine - Širenje opsega implementacije akcija i zakonskih standarda rodne ravnopravnosti s ciljem dostizanja rodne ravnopravnosti i sprječavanja siromaštva u Hrvatskoj“, (REC-RGEN-PENS-AG-2017-820696-GPPG), koji s partnerima i suradnicima provodi Pravobraniteljica za ravnopravnost spolova.

This article was funded by the European Union's Rights, Equality and Citizenship Programme (2014-2020)

“The content of this article represents the views of the author only and is his/her sole responsibility. The European Commission does not accept any responsibility for use that may be made of the information it contains.”

Vodič obveznog zdravstvenog osiguranja

PRILOG GLASILU SINDIKATA UMIROVLJENIKA HRVATSKE U VELJAČI 2019.

NOVOSTI U OBVEZNOM ZDRAVSTVENOM OSIGURANJU

UPRAVNO VIJEĆE HZZO-a

29. siječnja 2019. godine održana je 35. redovna sjednica Upravnog vijeća Hrvatskog zavoda za zdravstveno osiguranje (HZZO). U nastavku donosimo najvažnije sa sjednice.

Nova pakiranja lijekova na listama HZZO-a

Upravno vijeće HZZO-a usvojilo je izmjene i dopune Odluke o utvrđivanju Osnovne liste lijekova HZZO-a i Odluke o utvrđivanju Dopunske liste lijekova HZZO-a, kojima je na osnovnu i dopunsku listu lijekova HZZO-a stavljeno ukupno 39 novih pakiranja lijekova i to jedan novi lijek na dopunsku listu lijekova, nezaštićenog imena erenumab za liječenje migrene te 38 pakiranja koja su generičke paralele i dodatni oblici već postojećih lijekova u listama lijekova HZZO-a (na osnovnu listu lijekova 13 lijekova u 36 pakiranja, a na dopunsku listu lijekova dva lijeka u 2 pakiranja).

Stavljanjem novih pakiranja lijekova na liste lijekova HZZO-a, proširuje se spektar lijekova koji osiguranici mogu dobiti za svoje

liječenje na teret obveznog zdravstvenog osiguranja.

Nova pomagala na Popisu pomagala

Na Popis pomagala HZZO-a, koji je sastavni dio Pravilnika o ortopedskim i drugim pomagalima, uvrštena su nova istovrsna pomagala iz skupine pomagala za kretanje, potrošni materijal za inzulinsku pumpu, pomagala za govor te nova generacija grudnjaka nakon amputacije dojke.

Klinici za infektivne bolesti osigurana dodatna sredstva

Zbog izvanredne situacije uslijed epidemije gripe koja zahtijeva dodatni angažman, pojačani rad svih zaposlenih, povećanje broja dežurnih timova te značajno povećanje potrošnje lijekova i potrošnih medicinskih materijala, Klinici za infektivne bolesti „Dr. Fran Mihaljević“ u Zagrebu prema uputi Ministarstva zdravstva utvrđen je novi povećani mjesečni iznos sredstava za Nacionalni respiratorni adultni ECMO centar u visini 1.500.000 kuna mjesečno, za razdoblje od 1. siječnja do 31. ožujka 2019.

IZ SADRŽAJA:

- Nova pakiranja lijekova na listama HZZO-a

- Nova pomagala na Popisu pomagala

- Klinici za infektivne bolesti osigurana dodatna sredstva

- Natječaj za nove ugovorne partnere medicine rada
- Prava korisnika inozemne mirovine

godine, dok je dosadašnji mjesečni iznos bio 375.000 kuna mjesečno.

Nacionalni respiratorni adultni ECMO centar zadužen je za organizaciju stalne pripravnosti, odnosno 24 satne stručne službe, koja sudjeluje u transportu pacijenata iz drugih bolničkih zdravstvenih ustanova u Republici Hrvatskoj.

Natječaj za nove ugovorne partnere medicine rada

Donesena je odluka o raspisivanju natječaja za sklapanje ugovora o provođenju specifične zdravstvene zaštite u djelatnosti medicine rada za popunu Mreže ugovornih subjekata medicine rada.

Specifična zdravstvena zaštita radnika koju provode liječnici specijalisti medicine rada obuhvaća provođenje mjera zdravstvene zaštite u vezi s radom i radnim okolišem koje, između ostalog, uključuju preventivne preglede i postupke u ordinaciji medicine rada te provođenje mjera za sprečavanje ozljeda na radu odnosno mjera za sprečavanje i otkrivanje profesionalnih bolesti.

Novi ugovorni partneri iz djelatnosti medicine rada omogućit će dostupnost i kontinuiranost specifične zdravstvene zaštite osiguranjem potrebnog broja timova medicine rada na razini Republike Hrvatske po županijama i Gradu Zagrebu.

PRAVA KORISNIKA INOZEMNE MIROVINE

Sukladno Zakonu o obveznom zdravstvenom osiguranju, obvezno zdravstveno osiguranje u Republici Hrvatskoj je obveza i na isto su se, prema jednoj od osnova osiguranja utvrđenih istim Zakonom, obvezne osigurati sve osobe s prebivalištem u Republici Hrvatskoj i stranci s odobrenim stalnim boravkom u Republici Hrvatskoj, ako propisima Europske unije, međunarodnim ugovorima, odnosno posebnim zakonom nije drukčije određeno.

Isto vrijedi za hrvatske državljane, odnosno strance, koji su korisnici mirovine isključivo od inozemnog nositelja mirovinskog i invalidskog osiguranja, ako imaju prebivalište ili odobren stalni boravak u Republici Hrvatskoj i ako propisima Europske unije, odnosno međunarodnim ugovorom nije drukčije određeno.

Osobe koje su ostvarile pravo na mirovinu u jednoj od država članica Europske unije, Europskog ekonomskog prostora (Norveška,

Island, Lihtenštajn) ili u Švicarskoj, a imaju prebivalište ili odobren stalni boravak u Republici Hrvatskoj, ostvaruju pravo na punu zdravstvenu zaštitu u Republici Hrvatskoj, ali na teret države u kojoj su stekle pravo na mirovinu.

Dakle, navedene osobe imaju ista prava iz obveznog zdravstvenog osiguranja kao i osiguranici koji su status u obveznom zdravstvenom osiguranju ostvarili kao korisnici prava na mirovinu prema propisima o mirovinskom osiguranju Republike Hrvatske. Međutim, troškovi zdravstvene zaštite koju koriste u Republici Hrvatskoj obračunavaju se državama koje im isplaćuju mirovinu.

Isto pravo ostvaruju na temelju potvrde S1 ili tiskanice E121 koja je dokaz o pravu na zdravstveno osiguranje u drugoj državi članici Europske unije, a izdaje ju nadležni nositelj zdravstvenog osiguranja iz države u kojoj su ostvarile pravo na mirovinu. Potvrda se u Republici Hrvatskoj predaje u regionalni ured ili područnu službu HZZO-a prema mjestu prebivališta, odnosno odobrenog stalnog boravka u Republici Hrvatskoj.

U jednakom opsegu prava iz obveznoga zdravstvenoga osiguranja ostvaruju i osiguranici koji su pravo na mirovinu ostvarili u jednoj od država koje nisu članice Europske unije, a s kojima je Republika Hrvatska sklopila međunarodni ugovor o socijalnom osiguranju, kojim je regulirano pitanje korištenja zdravstvene zaštite (Bosna i Hercegovina, Makedonija, Crna Gora, Srbija i Turska).

U slučaju kada je osoba ostvarila pravo na mirovinu u jednoj od navedenih pet ugovornih država, a ima prebivalište ili odobren stalni boravak u Republici Hrvatskoj, nadležni nositelj zdravstvenog osiguranja druge ugovorne države izdat će joj tiskanicu koja je propisana ugovorom o socijalnom osiguranju, a na temelju koje će ona moći ostvariti prava na punu zdravstvenu zaštitu u Republici Hrvatskoj, no na teret druge ugovorne države.

I na kraju, korisnici mirovine s prebivalištem ili odobrenim stalnim boravkom koji mirovinu ostvaruju isključivo od stranog nositelja mirovinskog osiguranja iz treće države, odnosno države koje nisu države Europske unije i ugovorne države (države s kojima Republika Hrvatska nije sklopila ili preuzela međunarodni ugovor, odnosno sklopljenim međunarodnim ugovorom nije uređeno pitanje korištenja zdravstvene zaštite), stječu status osiguranika HZZO-a na način da, sukladno propisima koji uređuju doprinose za obvezna osiguranja, plaćaju mjesečni doprinos za obvezno zdravstveno osiguranje na iznos strane mirovine. Taj doprinos iznosi 16,5 posto od iznosa njihove mirovine, pri čemu najniža osnovica za obračun doprinosa iznosi 3.210,24 kune (doprinos od 529,69 kuna), a

maksimalna osnovica je 8.448,00 kuna (doprinos od 1.351,68 kuna).

MEĐUNARODNI DAN PROTIV RAKA

U prostorijama Ministarstva zdravstva 4. veljače 2019. godine pod sloganom „Ja jesam i hoću“ konferencijom za medije obilježen je Međunarodni dan protiv raka (World Cancer Day). Borba protiv raka je prioritet Ministarstva zdravstva, zbog čega je u Vladin plan reformi uvršteno donošenje Nacionalnog plana protiv raka, s ciljem osvješćivanja javnosti o raku kao velikom javnozdravstvenom problemu, poboljšanja prevencije te poboljšanja dijagnostike i terapije za svakog oboljelog, izjavio je ministar zdravstva Milan Kujundžić.

„Danas je Svjetski dan protiv raka koji obilježava cijeli svijet, a ujedno počinje i Hrvatski tjedan protiv raka. Nažalost, predviđa se da će broj umrlih u svijetu u idućih 20 godina s 18 milijuna godišnje porasti na oko 30 milijuna. U Republici Hrvatskog godišnje oko 23.000 ljudi oboli od raka, a predviđa se njihov porast slično kao i u svijetu“, rekao je ministar Kujundžić na konferenciji za novinare.

O aktualnostima na ovom području govorili su i dr. sc. Mario Šekerija, voditelj Registra za rak RH pri Hrvatskom zavodu za javno zdravstvo te prof. dr. Stjepko Pleština ispred Povjerenstva za izradu i praćenje Nacionalnog plana protiv raka Ministarstva zdravstva. U ime prof. dr. sc. Mirjane Kujundžić Tiljak, ravnateljice Škole narodnog zdravlja „Andrija Štampar“ Medicinskog fakulteta Sveučilišta u Zagrebu, izv. prof. dr. sc. Nataša Antoljak govorila je o obrazovanju zdravstvenih djelatnika i preventivnim aktivnostima, a zatim je riječ dana prof. dr. sc. Damiru Eljugu, predsjedniku Hrvatske lige protiv raka.

U Republici Hrvatskoj se provodi organizi-

rani probir na rak dojke i rak debelog crijeva. Također se provodi organizirani probir na nacionalnoj razini za rak vrata maternice, koji je u reorganizaciji zbog potencijalnog uvođenja HPV dijagnostike kao metode probira. U tijeku su i pripreme za uvođenje probira za rak pluća niskodoznom CT dijagnostikom.

Nacionalni program ranog otkrivanja raka dojke u Republici Hrvatskoj se provodi od 2006. godine. Program uključuje mamografiju za sve žene u dobi od 50 – 69 godina. Cilj je Programa smanjiti smrtnost od raka dojke, otkriti rak dojke u početnom stadiju u što većem postotku i poboljšati kvalitetu života bolesnica s rakom dojke. Analiza rezultata je pokazala da je prosječni odaziv oko 60 posto, a pojedine županije bilježe odaziv između 70 i 80 posto.

Nacionalni program ranog otkrivanja raka debelog crijeva se provodi od 2007. godine. Svake se dvije godine pismom pozivaju sve žene i muškarci u dobi od 50 do navršene 74. godine da naprave kartični Gvajakov test na nevidljivu krv u stolici. Osobe s pozitivnim nalazom upućuju se na probirnu kolonoskopiju. Dobni raspon i način provedbe programa je u skladu s preporukama Europske komisije. U nekoliko je županija postignut značajan porast broja osoba koje su se odazvale, što je rezultat trajnog osvješćivanja građana. Procjena udjela testiranih osoba unutar programa je 21 posto. Osobita vrijednost programa je visok udio osoba u kojih su otkriveni i uklonjeni polipi, što predstavlja najbolju prevenciju raka debelog crijeva.

Za suzbijanje ovog vodećeg javnozdravstvenog problema neophodno je jačanje suradnje cijelog zdravstvenog sektora te intenzivna suradnja s civilnim sektorom. Takav se pristup najbolje očituje u nacionalnim programima ranog otkrivanja raka u koje je izravno uključeno više od 5.000 zdravstvenih djelatnika. Združeno, koordinirano djelovanje još većeg broja zdravstvenih ustanova i djelatnika temelj je Nacionalnog plana protiv raka.

• Međunarodni dan protiv raka

Hrvatski zavod za zdravstveno osiguranje - Direkcija
Margaretska 3, 10000 ZAGREB
www.hzzo.hr

Za nakladnika: ravnatelj Lucian Vukelić, dr. med. spec.
Urednice priloga: Veronika Laušin, dr. med. spec., zamjenica ravnatelja HZZO-a
Martina Furlan, dipl.iur. i Nevenka Mirković, dipl. iur.

BESPLATNI TELEFONSKI BROJEVI
za informacije obveznog zdravstvenog osiguranja: 0800 7979
za informacije dopunskog zdravstvenog osiguranja: 0800 7989

Poziv za podnošenje zahtjeva za ostvarivanje prava na doplatku za djecu u 2019.

Korisnici doplatka za djecu do kraja mjeseca veljače trebaju podnijeti zahtjeve kako bi mogli bez prekida nastaviti primati doplatku i u 2019. godini. Svima koji zahtjev podnesu nakon 1. ožujka 2019. pravo se priznaje od dana podnošenja zahtjeva, kao i onima koji podnose novi zahtjev. Iznimno, za novorođeno dijete pravo se priznaje od dana rođenja djeteta ako je zahtjev podnesen u roku od mjesec dana od rođenja djeteta.

Zahtjevi se podnose HZMO-u, područnoj službi, uredu ili ispostavi prema mjestu prebivališta podnositelja te besplatno u poštanskim uredima na području Republike Hrvatske.

Uz zahtjev za ostvarivanje prava na doplatku za djecu ne treba dostavljati dokaze o ostvarenom ukupnom dohotku kućanstva korisnika doplatka za djecu od Porezne uprave, poslodavca, HZZO-a i HZZ-a, osim potvrde poslodavca o svoti naknade koju je isplatio zbog bolovanja na teret sredstava HZZO-a, potvrde centra za socijalnu skrb o ostvarenoj novčanoj naknadi roditelja njegovatelja ili njegovatelja te udomiteljske naknade.

Dohodovni cenzus je u prošloj godini povećan na 70 posto proračunske osnovice i u 2019. **iznosi 2.328,20 kn** prosječno mjesečno po članu kućanstva.

Korisnicima kojima od 1. ožujka 2019. u odnosu na prethodnu godinu nije utvrđena promjena u visini doplatka za djecu, doplatku će se nastaviti isplaćivati bez donošenja novog rješenja za tekuću godinu. Rješenja se donose korisnicima kojima se visina doplatka smanjuje ili povećava i kojima u 2019. prestaje pravo na doplatku za djecu.

Ako su podnositelj zahtjeva i članovi njegovog kućanstva ostvarili dohodak ili mirovinu iz inozemstva, uz zahtjev trebaju priložiti kopiju ugovora o radu u inozemstvu i dokaze o visini navedenih primanja.

Osobe koje su zaposlene u drugim državama članicama EU, EGP-a ili Švicarskoj Konfederaciji, a njihov je bračni, izvanbračni ili razvedeni drug zaposlen u Hrvatskoj i djeca imaju prebivalište u Hrvatskoj, kao i izasalani radnici, zahtjev za doplatku za djecu obavezno podnose u Hrvatskoj. Korisnici kojima zahtjev za priznanje prava na doplatku za djecu podnesen u prethodnoj godini još nije riješen u Hrvatskoj i/ili u drugoj državi članici EU, EGP-a ili Švicarskoj Konfederaciji te korisnici kojima je u tijeku žalbeni ili sudski postupak, također trebaju podnijeti zahtjev za ostvarivanje prava u tekućoj godini (zahtjev za ostvarivanje prava u 2019.).

Predstavnici HZMO-a na konferenciji o omogućavanju informiranog mirovinskog planiranja

U organizaciji Europskog udruženja mirovinskih ustanova u javnom sektoru (EAPSP), Europske platforme socijalnog osiguranja (ESIP) i EU portala FindyourPension početkom veljače održana je Konferencija o omogućavanju informiranog mirovinskog planiranja, na Institutu Van den Heuvel u belgijskom Leuvenu. HZMO su predstavljali izvršni koordinator za područne službe u Uredu ravnatelja Vanda Crnjac-Pauković i glasnogovornik Hrvatskog zavoda za mirovinsko osiguranje dr. sc. Filip Dujmović.

Ovom konferencijom učinjen je prvi korak prema redovitoj komunikacijskoj razmjeni među mirovinskim institucijama i pružateljima usluga iz mirovinskih stupova, a cilj je otvoriti prekograničnu i međusektorsku razmjenu najboljih praksi o informiranju javnosti o svim opcijama pri odabiru mirovine i mirovinskih stupova kao i o mirovinskoj komunikaciji i izazovima u ovom području.

Održani pregovori radi sklapanja Administrativnog sporazuma za primjenu Ugovora između Republike Hrvatske i Republike Koreje o socijalnom osiguranju

U Središnjoj službi Hrvatskog zavoda za mirovinsko osiguranje 28. i 29. siječnja 2019. održani su pregovori o nacrtu Administrativnog sporazuma za primjenu Ugovora između Republike Hrvatske i Republike Koreje o socijalnom osiguranju. Spomenuti je Ugovor potpisan 18. prosinca 2018. u Seulu, Republici Koreji.

Voditelj hrvatskog izaslanstva bila je načelnica Sektora za europske poslove i međunarodnu suradnju u području mirovinskog sustava i socijalne sigurnosti Ministarstva rada i mirovinskoga sustava **Sandra Frankić**, a voditelj korejskog izaslanstva direktor Sektora nacionalne politike za sustav mirovinskog osiguranja Ministarstva zdravlja i socijalne skrbi **Hoyun Jang**.

Nakon postignutog dogovora o svim odredbama navedenog Administrativnog sporazuma, voditelji delegacija obje ugovorne strane potpisom su potvrdili da je tekst nacrtu Administrativnog sporazuma konačno dogovoren te da ga ovlašteni predstavnici tijela vlasti obje države mogu potpisati. U sljedećoj fazi ugovorne strane će utvrditi tekst tiskanica i postupke za provedbu spomenutog Ugovora i Administrativnog sporazuma.

Iz Zakona o izmjenama i dopunama Zakona o mirovinskom osiguranju

I u ovom broju Vam donosimo neke od promjena obuhvaćenih Zakonom o izmjenama i dopunama Zakona o mirovinskom osiguranju, koji je stupio na snagu 1. siječnja 2019. Također, za Vas smo pripremili i nove brošure, usklađene s izmjenama koje je donio ovaj Zakon. Dostupne su na internetskoj stranici HZMO-a - **www.mirovinsko.hr** (rubrika Publikacije - Brošure i letci).

Obiteljska mirovina

Zakonom o izmjenama i dopunama Zakona o mirovinskom osiguranju propisan je prestanak prava na obiteljsku mirovinu iza bioloških roditelja djetetu s danom posvojenja djeteta, određenog pravomoćnim rješenjem nadležnog centra za socijalnu skrb s kojim je zasnovano posvojenje djeteta, ako posebnim propisom nije drugačije određeno.

Rad i korištenje mirovine

Proširuje se mogućnost rada uz istovremeno korištenje mirovine:

- korisniku starosne mirovine za dugogodišnjeg osiguranika uz rad do polovice punog radnog vremena (i bez prestanka radnog odnosa uz izmjenu ugovora o radu) uz isplatu pune mirovine
- korisniku starosne mirovine ostvarene ili određene prema posebnim propisima o pravima iz mirovinskog osiguranja djelatnih vojnih osoba, policijskih službenika i ovlaštenih službenih osoba i propisu o posebnim pravima iz mirovinskog osiguranja zaposlenika na poslovima razminiranja koji se tijekom korištenja zaposle do polovice punog radnog vremena uz isplatu pune mirovine, a ako se zaposle s punim radnim vremenom uz isplatu 50% mirovine
- korisniku prijevremene starosne mirovine koji se zaposli do polovice punog radnog vremena uz isplatu pune mirovine.

KORISNICI MIROVINA - isplata u siječnju 2019.

Vrste mirovina	Broj korisnika	Prosječne svote mirovina
Prema Zakonu o mirovinskom osiguranju - ZOMO		
Starosna mirovina	497 285	2.620,27 kn
Starosna mirovina za dugogodišnje osiguranike - čl. 35. ZOMO	25 970	3.565,81 kn
Starosna mirovina prevedena iz invalidske - čl. 58. ZOMO	83 767	2.295,57 kn
Prijevremena starosna mirovina	193 492	2.497,03 kn
Prijevremena starosna mirovina zbog stečaja poslodavca - čl. 36. ZOMO	285	2.681,12 kn
Invalidska mirovina	120 101	1.972,02 kn
Obiteljska mirovina	222 230	1.987,33 kn
UKUPNO - ZOMO	1 143 130	2.405,96 kn
Korisnici koji su u 2018. godini prvi put ostvarili pravo na mirovinu - ZOMO	Broj korisnika	Prosječna netomirovina
Starosna mirovina	21 470	2.363,35 kn
Starosna mirovina za dugogodišnje osiguranike - čl. 35. ZOMO	6 019	3.557,98 kn
Prijevremena starosna mirovina	10 125	2.542,77 kn
Prijevremena starosna mirovina zbog stečaja poslodavca - čl. 36. ZOMO	54	2.657,87 kn
Invalidska mirovina	2 911	1.783,36 kn
Obiteljska mirovina	10 496	2.030,35 kn
UKUPNO	51 075	2.438,52 kn
Prosječna starosna ZOMO mirovina s mirovinskim stažem od 40 i više godina	100 644	3.664,26 kn
Prosječna ukupna ZOMO mirovina s mirovinskim stažem od 40 i više godina	184 959	3.372,72 kn
Korisnici najniže mirovine kojima je mirovina određena prema ZOMO	250 918	1.565,68 kn
Korisnici najviše mirovine kojima je mirovina određena prema Zakonu o najvišoj mirovini	1 760	6.817,10 kn
Ukupan broj osiguranika	1 506 912	
Ukupan broj korisnika mirovine	1 236 258	
Odnos broja korisnika mirovina i osiguranika	1 : 1,22	
Korisnici mirovina - muškarci (45,79%)	566 071	
Korisnici mirovina - žene (54,21%)	670 187	
Prosječan mirovinski staž za ukupan broj korisnika mirovina - ZOMO	30 godina	
Prosječna dob za ukupan broj korisnika mirovina - ZOMO	71 godina	
Prosječan mirovinski staž za korisnike starosne mirovine ostvarene u 2018. godini - ZOMO	30 godina	
Prosječna dob za korisnike starosne mirovine ostvarene u 2018. godini - ZOMO	64 godine	
Potrebna sredstva za isplatu mirovina i mirovinskih primanja	3.336.000.000 kn	

Uređuje i grafički priprema:
 Ured za odnose s javnošću HZMO
 A. Mihanovića 3, 10000 Zagreb

www.mirovinsko.hr
 e-mail: urednistvo@mirovinsko.hr
 faks: 01/4595-168

MIROŠEVEC I PODSLJEME

Zajedno u Novoj 2019.

Prosinac je u podružnicama SUH-a sjevernog dijela Zagreba bio mjesec zajedničkog druženja, veselja i opuštanja. Redovne mjesečne zabave, božićni domjenci, proslave blagdana Svetog Nikole i prigodni skečevi na zabavama bili su sastavni dio adventskog ozračja u podružnicama Miroševac, Granešinski Novaki, Oporovec i Podsljeme.

Doček Nove 2019. su za njih uspješno organizirali članovi podružnice Miroševac. Najbrojniji gosti na dočeku bili su članovi SUH-a Podsljeme, njih čak 23. U prigodno okićenoj dvorani, uz obilje jela i pića te uz svirku odličnog domaćeg glazbenog sastava slavilo se sve do jutra.

Dok se još nisu ni slegle emocije s dočeka, u podružnicama Granešinski Novaki i Miroševac, već isti tjedan nastavljeno je u vedrom tonu, zabavama „Nova poslije Nove“, koje su bile uvertira za održavanje redovitih zabava SUH-ovih podružnica iz istočnog dijela Zagreba u siječnju i veljači.

Ivan Ročić

SAMOBOR

Zimsko kupanje

Tko kaže da se zimi ne može kupati? SUH-ovci iz Samobora opovrgnuli su ovaj mit 18. siječnja odlaskom u Krapinske toplice. Ondje je 34 umirovljenika, osim kupanja, vrijeme provelo u druženju uz karte, a glavna tema razgovora su bili protekli blagdani. Organiziran je i bogat ručak, a svi su se zdravi, sretni i veseli vratili kućama kasnije toga dana.

Vlatka Novosel

OPOROVEC

Bogat početak godine

Članovi podružnice SUH-a Oporovec odlučili su imati aktivnu i ispunjenu 2019. godinu. Njih više od 80 dočekalo ju je u Mjesnom odboru Oporovec, gdje su uz obilje hrane, pića, glazbe i veselja, zaželjeli svima sve najbolje u novoj godini. Koliko je željno iščekivana 2019. govori i to da se plesalo do šest ujutro.

Dvadeset dana kasnije, organiziran je i jednodnevni izlet u Terme Topusko. Oporovčanima su se pridružili i SUH-ovci iz Granešinskih Novaka, tako da je napunjen cijeli autobus s pedesetak mjesta. Uz neizostavno kupanje i ručak, održana je i prezentacija o metodama zdravog sna, što se pokazalo korisnim, s obzirom na živahnu novogodišnju noć. Dobro raspoloženi umirovljenici su nakon svega, pjesmom obilježili svoj povratak kući.

Marijan Jardaš

DUBROVAČKO-NERETVANSKA ŽUPANIJA

Festa od menestre u Čilipima

SUH-ovci iz podružnica Dubrovnik i Konavle-Cavtat, njih 83, zajednički su u subotu 26. siječnja organizirali ručak uz muziku, ples i druženje u restoranu Kameni mlinovi u Čilipima. Na jelovniku je između ostalog bila i menestra, specijalitet ovoga kraja.

To je prilika da se umirovljenici bolje upoznaju i stvore prijateljstva, ali i da se učlane u SUH. Tako je podružnica Dubrovnik učlanila 41 novog člana, a podružnica Konavle-Cavtat 33 nova člana u ovoj godini.

Na dobroj organizaciji i zabavi uz pljesak i pjesmu umirovljenici su se zahvalili vodstvu SUH-ovih podružnica, a rastanak je protekao uz želju za novim druženjem kao što je bilo ovo.

Ante Mandić

ZADAR

Prigodno druženje

Zadarska podružnica SUH-a organizirala je domjenak za početak 2019. godine. Okupilo se 29 novih-starih članova, koji su u opuštenoj atmosferi pričali o svojim životnim iskustvima, ali i predlagali brojne ideje. Neke od njih će vodstvo podružnice probati provesti u ovoj godini, na zadovoljstvo svih članova, ali i starijih osoba u Zadru općenito. Ovo je samo jedna u nizu aktivnosti, kojima će se SUH Zadar posvetiti u idućem razdoblju.

Nikola Škarica

PULA

Šoping u Trstu

Podružnica SUH-a iz Pule već tradicionalno, svakoga mjeseca organizira putovanje u Trst. Tako se 24. siječnja za cjelodnevni boravak u ovom talijanskom gradu odlučilo tridesetak umirovljenika, koji ondje provode vrijeme sa svojim obiteljima ili rješavaju privatne poslove. U Trstu umirovljenici ne obilaze znamenitosti, već svatko ima na raspolaganju slobodno vrijeme. Nakon obilaska tršćanskih trgovina, svratili su do mjesta Muggia, gdje su se opskrbili hranom i kućanskim potrepštinama te se punih vrećica vratili kući. Ne treba naglasiti da je tamo hrana jeftinija.

Bruna Jovanović

Šarolika događanja

Nakon zimske stanke, podružnica SUH-a Studentski grad započela je ponovo sa uobičajenim aktivnostima. Vježbe za kralježnicu, sportske aktivnosti, plesovi, pjevanje startali su u sredinom siječnja, kao i mjerenje tlaka i razine šećera u krvi.

Nije izostao niti izlet, bez obzira što je siječanj „opasan“ mjesec za novčanik. Čak 57 članova odlučilo se 27. siječnja za izlet u Karlovac. Po nešto hladnijem, ali lijepom vremenu obišli su bogatu zbirku Gradskog muzeja Karlovac, zatim stari grad Dubovac, koji je također imao što pokazati. Nakon obilaska starog grada krenulo se u „Aquatiku“ – slatkododni akvarij i jedinstvenu turističku atrakciju, koja svakom posjetitelju pruža jedinstven doživljaj podvodnog svijeta. Muzej je prekrasno osmišljen i ima zavidnu zbirku riba. Nakon malo edukacije, umirovljenici su ručali i zabavljali se u restoranu „Zrinski“. Kući su izletnici došli zadovoljni. Iako je to genera-

cija koja mnogo zna, opet su svi nešto novo vidjeli i naučili.

S početkom veljače, više od 80 članova je dobilo informaciju od marketinške agencije „Pragma“ koja u suradnji sa Gradom Zagrebom vodi projekt razvoja mrežnih stranica „Najmudriji.hr“ i „Šprehalica“, namijenjenih osobama zrelije životne dobi i umirovljenicima. Putnička agencija „Mediatrist“ iskoristila je trenutak i predstavila programe ljetovanja za umirovljenike u 2019., a OPG „Krpes“ iz Popovače, ponudio je izvrsne sokove od aronije, koje su prije kupnje članovi mogli i kušati. Na kraju je 10. veljače organizirana i mala planinarska šetnja po dijelu Medvednice zvanom Gorščica, koja je dobro došla nešto aktivnijim umirovljenicima, kao i onima koji su gradski zrak odlučili zamijeniti prirodnim.

Da je trud i rad ove podružnice uspješan i prepoznat među umirovljenicima, bilježi i podatak da je do sada članarinu za 2019. godinu uplatilo 130 članova.

Snježana Živčić

PAZIN Puno pazinsko srce

U petak 1. veljače pazinski SUH je organizirao koncert u sklopu humanitarne akcije „Mislimo na vas 2“. Cilj ove hvalevrijedne akcije jest prikupljanje sredstava za kupnju ultrazvučnog aparata za pazinski Dom zdravlja. Da Pazinjani imaju srce i dušu potvrdila je i prepuna dvorana Spomen doma u kojoj se tražilo mjesto više. Ante Ivančić, ravnatelj Istarskih domova zdravlja, izrazio je oduševljenje organizacijom ove humanitarne manifestacije i dodao kao rijetko koja sredina u Istri može okupiti toliko sjajnih glazbenika, amatera i profesionalaca, kao što su to učinili pazinski umirovljenici.

Brojnu, dobro raspoloženu publiku na gotovo dvoipol-satnom koncertu zabavljali su mnogi; djeca, učenici, gimnazijalci, plesači, zborovi i solisti. Koncert je priveden kraju pjesmom klape „Teran“ iz Trviža i zajedničkim nastupom svih izvođača predvođenih mladom bužetskom harmonikašicom Vanessom Jakac. Koncert je nadahnuto, s puno emocija vodio Dario Brajković, jedan od organizatora ove humanitarne akcije.

Da akcije ide dobrim putem potvrdio je i gradonačelnik Renato Krulčić, koji je rekao da je za ultrazvučni aparat Grad Pazin osigurao 38.000 kuna. Dosadašnji rezultati akcije „Mislimo na vas 2“ impresivni su. Za koncert je prodano ukupno 675 ulaznica, čime je prikupljeno čak 27.000 kuna te 2.663

kune donacija građana. Osim toga, na posebni je račun dosad uplaćeno preko 34.000 kuna donacija koje su uplatili brojni građani i privredni subjekti Pazinštine i Istre, kao i Istrijani iz Kanade i Švedske te turisti, prijatelji iz Norveške. Najavljena je i donacija Dušice Hoban, podrijetlom iz Pazinštine, koja trenutno živi u Londonu, koja će uplatiti 25 posto vrijednosti ultrazvučnog aparata čija je cijena, prema riječima doktora Ivančića, oko 400.000 kuna.

Humanitarna akcija nastavlja se 1. ožujka izvedbom predstave „Jama“ amaterske kazališne družine „Rastrepuh“, a čiji će prihod od ulaznica također ići za kupnju ultrazvučnog aparata, a uplate donacija moguće su sve do 2. ožujka.

Mirjana Monas

KRAŠ U posjetu Glazbenom zavodu

Petnaestak umirovljenika iz podružnice Kraš posjetilo je 6. veljače Hrvatski glazbeni zavod u Zagrebu. Organizirani glazbeni život Zagreba započinje daleke 1827. godine te se odvijao se na nekoliko lokacija na Gornjem gradu. Od 1876. godine ljubitelji glazbe uživaju u današnjim prostorima HGZ-a u Gundulićevoj ulici, slušajući glazbena djela domaćih i stranih skladate-

lja u izvedbama vrhunskih umjetnika. Danas je zgrada zaštićeni spomenik kulture, upisana u registar dobra Republike Hrvatske.

Sve ovo, ali i mnoštvo drugih zanimljivosti umirovljenici su čuli od Nade Bezić, muzikologinje i knjižničarke HGZ-a, koja je Kraševce provela i do obnovljene male dvorane, gdje je komorni orkestar svirao Dietrichov „Karneval u Nici“, pod ravnanjem dirigentice Vlaste Feist Maras. U velikoj dvorani već je bila spremna pozornica za večernji koncert. Umirovljenici su imali čast stupiti na pozornicu i promatrati rasvijetljenu dvoranu u punom sjaju, a sa strane promatrala su ih poprsja skladatelja Vatroslava Lisinskog, Ivana pl. Zajca i spomen-reljefi Vlaste Humla i Svetislava Stančića.

Posjet HGZ-u ostat će svima u najljepšoj uspomeni, pogotovo zato jer su nakratko osjetili povijest i duh starog, kulturnog Zagreba.

Branka Tomašić Vilfan

Hrkanje - pritajeni neprijatelj zdravlja

Za početak, riješimo se zauvijek dviju zabluda o hrkanju. Prva je da ništa ne možete učiniti u vezi vašeg hrkanja, a druga je da je hrkanje naprosto samo buka koja je smiješna ili iritantna, ali koja ustvari nema nikakvo značenje. Medicina je potvrdila da su oba mišljenja zaista zabluda. Osim toga, danas se zna da svako hrkanje nije samo bezazleno „piljenje“. Jedan tip hrkanja čak upozorava i na jedno, po život opasno stanje, koje se, srećom, može ispraviti.

Oklo 45 posto svih odraslih osoba hrče povremeno, a 25 posto su kronični hrkači i to su uglavnom muškarci. Uzrok hrkanju je prepreka u dišnom putu, a to je obično jezik. Kada se čovjek opusti za vrijeme spavanja, njegov jezik padne prema nepcu i ostalom mekom tkivu na stražnjoj strani ždrijela. Pri disanju struja zraka uzrokuje vibracije jezika i okolnog tkiva što stvara buku. Kod 30 posto jakih hrkača jezik može pasti toliko daleko da, skupa s mlohavim okolnim mišićima ždrijela, potpuno blokira dišni put i čovjek prestaje disati kroz desetak sekundi ili više u regularnim intervalima tijekom noći.

Uzrok tim prekidima disanja, što se zove apneje, nepoznat je. Liječnici sasvim ozbiljno prilaze ovom problemu i to s razlogom. Oni procjenjuju da, samo u Americi, svake godine dvije do tri tisuće ljudi umre za vrijeme spavanja zbog apneje, odnosno gušenja. Drugi važan razlog za zabrinutost liječnika je stanje srca kod takvog hrkača. Kad on prestane disati za vrijeme spavanja, u krvi mu nastane manjak kisika. Zbog toga srce mora jače raditi kako bi krv brže cirkulirala i osiguravala dovoljno kisika or-

ganima. Međutim, srce nije programirano da radi toliko naporno i s vremenom može doći do njegovog oštećenja i neredovitih otkucaja. Hrkač s apnejom može biti skloniji srčanom ili moždanom udaru.

Zbog svega toga se svatko s ovakvim periodima prekinutog disanja za vrijeme sna treba posavjetovati sa svojim liječnikom. Ako se radi o hrkanju koje predstavlja mali problem, liječnici obično prvo preporučuju neke male promjene u stilu života.

Prestanite piti alkohol barem tri sata prije odlaska na spavanje. On utječe depresivno na centralni živčani sustav i može

lopticu. To će ubrzo stimulirati hrkača da spava na boku ili trbuhu.

Izbjegavajte umirujuća sredstva, tablete za spavanje i antihistaminike navečer. Oni mogu uzrokovati prejak opuštanje mišića ždrijela. Kad se to dogodi, postoji veća mogućnost vibracija u dišnom putu, a time i hrkanja. Osim toga, i opušteni mišići mogu uzrokovati lakše padanje jezika u dišni put.

Riješite eventualni problem sa začepljenim nosom! Ljudi sa začepljenim nosom, imaju znatnih problema s disanjem. Za vrijeme disanja u svom ždrijelu stvore

vakuu, što još više približava stijenke ždrijela, koje onda još jače vibriraju. Problemi koji mogu postojati u nosnoj šupljini su različiti, poput alergijske otečenosti sluznice, infekcije, iskrivljenosti nosne pregrade...

Za vrijeme spavanja povišite položaj glave. Povišen položaj pomaže da dišni put postane otvoren. Najbolji način jest da se stavi jedna ili dvije cigle ispod madraca (kod glave). Dodatni jastuci ne pomažu, već

samo iskrivljuju dišni put.

Osim ovih postupaka, u svijetu se primjenjuju još neke metode. Tako postoji sredstvo koje drži jezik osobe prema naprijed i pritom usta zatvorena, tako da se mora disati kroz nos. Postoji i instrument koji pod tlakom potiskuje zrak kroz masku za nos. U težim slučajevima primjenjuju se kirurški zahvati kojima je cilj odstraniti eventualni višak tkiva koji mogu blokirati dišni put. Kod pažljivo odabranih osoba operativni postupci postižu uspjeh u 80 posto slučajeva.

dr. Ivo Belan

imati isti učinak i na mišiće ždrijela.

Smanjite prekomjernu tjelesnu težinu. Poznato je da su hrkači obično deblje osobe i za to postoji razlog. Kad ljudi postaju deblji, oni se debljaju svugdje po tijelu - čak i tkivo ždrijela može „odebljati“. To zadebljanje može pridonijeti sužavanju dišnog puta i zbog toga izazvati hrkanje i probleme sa apnejom.

Pokušajte s „lopticom protiv hrkanja“. Svrha je ovog postupka spriječiti hrkača da spava na leđima, jer to povećava vjerojatnost hrkanja. Na leđnoj strani pidžame ušijte džepić i u njemu zašijte pikulu ili

SENIORI STANODAVCI

Umirovljenici američkoga San Diega rado će iznajmiti sobu u svome domu ljudima kojima je potreban smještaj. Zahvaljujući programu ElderHelp, prije primanja osobe u svoj dom, mogu provjeriti je li ona osuđivana i ima li dovoljno novca za stanarinu. Time se sprječavaju prijevare i nasilje te se stvara zdrava zajednica. Najmodavac može odabrati hoće li mu podstanar platiti punu cijenu stanarine ili će platiti pola, a drugu polovinu nadoknaditi pomaganjem u kućanstvu.

NEW YORK – GRAD PRIJATELJ UMIROVLJENIKA

Svjetska zdravstvena organizacija pokrenula je projekt Gradovi – prijatelji starijih, a prvi takav grad je američki New York. Cilj projekta je stvoriti zajednice u kojima će se starije osobe osjećati ravnopravno u društvu. Tako će s mlađim građanima moći zajednički djelovati kako bi njihov kvart bio što kvalitetniji za život.

Na početku projekta, provedena je anketa među umirovljenicima koja je pokazala što im najviše smeta, a izdan je i vodič za gradske vijećnike, poslodavce, obrtnike, umjetnike, religijske institucije i zaposlenike stručnih službi, kako bi i oni mogli doprinijeti stvaranju prijateljskih zajednica za starije.

Kako se riješiti preteških dugova?

Sve više starijih osoba s blokiranim mirovinama i visokim dugovima propitkuju kako mogu proglasiti stečaj potrošača. Stečaj potrošača primjenjuje se u Hrvatskoj od početka 2016. godine i reguliran je Zakonom o stečaju potrošača. Naš zainteresirani umirovljenik iz Rijeke S.K., stekao je dva temeljna uvjeta, jer je nesposoban za plaćanje, što znači da nije u mogućnosti podmiriti dospelje novčane obveze (insolventnost potrošača) te nije u mogućnosti najmanje 90 dana platiti jednu ili više dospjelih novčanih obveza većih od 30.000 kuna. Živi u stanu koji je u jednom od pokušaja spašavanja od dugova prodao kao neuseljiv uz pravo doživotnog uživanja te nema drugih nekretnina niti značajne imovine.

Važno je znati da se stečaj potrošača može pokrenuti samo na njegov, odnosno njezin zahtjev, što znači da potrošača nitko ne može prisiliti na stečaj. Prije otvaranja stečaja potrošača provode se dva postupka. Prvi je izvansudski postupak, što ga pokreće isključivo dužnik (potrošač), a provode ga posrednici u FINI (Financijskoj agenciji) i traje 60 dana. U organizaciji Ministarstva pravosuđa provedena je edukacija zaposlenika koji obavljaju poslove savjetovanja. U prvoj fazi prikupljaju se podaci o potraživanjima, kao i o imovini dužnika. Postupak se može produljiti na još 30 dana.

Na kraju ovog postupka sklapa se izvansudski sporazum između dužnika i vjerovnika i njime se određuje plan namirenja duga, s propisanim rokovima i načinom ispunjenja obveza. Ako takav sporazum ne uspije, dužnik može u roku od 3 mjeseca pokrenuti sudski postupak stečaja.

Sudski postupak provodi općinski sud prema mjestu prebivališta potrošača. Dužnik (potrošač) pokreće ovaj postupak i za njega mora platiti određene troškove (najmanje 1.000 kuna). Ako potrošač nije u mogućnosti predujmiti troškove, može podni-

jeti zahtjev za njihovo oslobođenje nadležnom sudu sukladno odredbama Zakona o besplatnoj pravnoj pomoći.

Zatim se, kao i u prethodnom postupku, vrši popis obveza i imovine dužnika i radi plan namirenja obveza. Ako se plan prihvati, sudski postupak se obustavlja i prihvaćeni plan postaje sudska nagodba i kreće se u njezino provođenje. Ako se plan ne prihvati, otvara se stečaj potrošača (ako potrošač ima imovine), imenuje se povjerenik i određuje razdoblje provjere ponašanja potrošača kao dužnika. Povjerenik treba unovčiti svu imovinu dužnika i ravnomjerno je rasporediti vjerovnicima i to se zove osobni bankrot.

Ako dužnik nema imovine i nije radno sposoban, mora proći provjeru ponašanja u sljedećih pet godina i nakon toga mu se dug u cijelosti može, ali i ne mora otplasiti. O oslobođenju od obveza odlučuje sud, a ono obuhvaća obveze prema svim vjerovnicima, uključujući i one koji nisu tražbinu prijavili u postupku stečaja potrošača. Sud može u određenim slučajevima i uskratiti oslobođenje ili opozvati odluku o oslobođenju.

Svrha stečaja je novi početak poštenog potrošača kroz namirenje vjerovnika i oslobođenje od preostalih obveza. Cilj je omogućiti oslobađanje od psihičkog pritiska i stalnog uznemiravanja sve brojnijih agencija koje otkupljuju dugove potrošača. Očito je kako je ipak riječ o kompliciranom postupku te je pitanje bi li zainteresirani umirovljenik iz Rijeke, s obzirom da nema više imovine, mogao biti sudskom odlukom oslobođen od preostalih dugova.

Napominjemo kako se svi postupci provode na posebno propisanim obrascima koji su dostupni u savjetovalištim pri FINI i na web stranicama www.pravosudje.hr i www.e-oglasna.pravosudje.hr.

Budući da ovi postupci nisu nimalo jednostavni, savjetujemo potrošačima da se prije donošenja odluke o stečaju potrošača savjetuju u udrugama za zaštitu potrošača ili pri navedenim savjetovalištim pri FINI ili na besplatni telefon 0800 414 414. Sretno!

Ana Knežević

Savjet

Prezentacijom do suvišnog

Pozvana sam na prezentaciju proizvoda uz večeru i piće. Bili su jako uvjerljivi i nagovorili su me da potpišem ugovor kojim sam kupila specijalni usisivač. Sutradan sam shvatila da mi taj proizvod ne treba, a za moju penziju je preveliki teret plaćati to dvije godine. Što mogu poduzeti? (J.M., Zagreb)

Prilikom kupovine proizvoda ili usluga izvan poslovnih prostorija trgovca (razne prezentacije u domu potrošača, domu drugog potrošača ili radnom mjestu potrošača) ili od trgovačkih putnika koji su se pojavili na vašim vratima, imate pravo odustati u roku od 14 radnih dana od dana kada ste potpisali ugovor.

Potrebno je uputiti trgovcu pisanu obavijest o raskidu u kojoj navodite da odustajete od kupovine. Ne morate navesti razlog odustajanja, kao ni platiti penale za odustanak. Proizvod, ako ste ga preuzeli, trebate vratiti o svom trošku.

Trgovac vam je dužan izvršiti povrat cjelokupnog iznosa kojeg ste platili za proizvod/uslugu, uvećanog za zatezne kamate po kamatnoj stopi poslovne banke trgovca.

Besplatni potrošački savjeti: 0800/414-414, zvati radnim danom od 10 do 16 ili posjetiti savjetovališta u Zagrebu, Splitu, Osijeku i Puli.

Hrvatska udruga za zaštitu potrošača (HUZP):

Ozaljska 92, 10000 Zagreb

Rad sa strankama: utorkom i četvrtkom od 12 do 14 sati
01/4633-366, huzp1998@gmail.com, www.huzp.hr

‘Kao što
trebamo jesti
svakoga dana
da bismo
živjeli, isto
tako moramo
zadovoljavati
i svoje
emocionalne
potrebe.
Ljubav je
jednako
potrebna
svima, bez
obzira na
godine’

Piše: Biserka Budigam,
psihologinja

O veljači, Valentinovu i ljubavi

Odahnuli smo. Prošao je najozloglašeniji mjesec. Tjedan dana prije njegova početka započeli smo s proslavama i trošenjem novca. Trebalo je darivati sve u obitelji, prijatelje, suradnike, pa i najbliže susjede. Peglali smo kartice da i sebe nagradimo novom toaletom, cipelama, pa i novim mirisima. Razmišljali smo - naradili smo se, stariji smo godinu, pa red je da i sebe počastimo. Nakon dugih tridesetak dana počeli su stizati računi. Obećali smo si u tim trenucima da ćemo biti oprezniji u trošenju novca, ali... Evo novog izazova.

Veljača je najkraći mjesec u godini, ali dani su sve dulji. U mome vrtu su upravo procvale visibabe, to znači da je i proljeće blizu. A onda ono najvažnije - stiže Valentinovo, Dan zaljubljenih. Dobro je to da imamo svakog mjeseca

barem jedan dan za neko slavlje, za opuštanje, za bijeg od pomalo grube stvarnosti, za ljubav i za nadu.

Ponekad nam mladi spočitavaju da se ponašamo neozbiljno, da to ne dolikuje ili barem ne pristaje našim godinama. Ne znaju oni da sve ljudske potrebe traju dok je čovjek živ. Kao što trebamo jesti svakoga dana da bismo živjeli, isto tako moramo zadovoljavati

i svoje emocionalne potrebe. Ljubav je jednako potrebna svima, bez obzira na godine. Mijenjaju se samo oblici i intenzitet.

Evo, već se dvadestu godinu družim sa starijim ljudima. Starim sa svakim od njih. Rješavala sam probleme više od 2.000 osoba. Nijedan problem nije bio isti, ni približno sličan. Sada je vrijeme da se sjetim onih radosnijih rješe-

nja, osobito onih sretnih, ljubavnih. Za ljubav godine nemaju osobitog značenja.

Starije osobe spremne su i sposobne voljeti i biti voljene do kraja života. S godinama ne pada ni intenzitet ljubavi, jedino se možda malo promijene i prilagode oblici izražavanja. Starost je ipak mirnije doba. Sjećam se jednog bračnog para koji je redovito dolazio na ples i nakon 70 godina braka. Proplesali bi lagano gotovo cijelu večer nježno zagrljeni. I kad nisu plesali ozareni su gledali mlade koji su ponekad izvodili prave vratolomije. Sjećam se i jednog rokerskog para. On u crnim hlačama i bijelom sakou, lakiranih cipela i partnerice mu u „balerinkama“, kako su pokušavali biti „oni čageri iz davnih sedamdesetih“. Par plesača (kasnih šezdestih godina) koji su u krugu plesali drmeš žarom najviše tridesetogodišnjaka. Kasnije sam čula od poznavatelja i izvođača narodnih plesova da se drmeš smatra erotskim plesom. Na plesu se susreću i neki nepoznati ljudi. Sjećam se priče gospodina kojem je umrla supruga i sa svojim je prijateljem za stolom pričao kako je sada osamljen i da bi želio upoznati neku slobodnu ženu za druženje. Gospođa koja je sjedila s druge strane našalila se i rekla „ja sam slobodna“. I tako je sve počelo. Nakon godinu dana zajedno su počeli živjeti, a nakon dvije godine su se vjenčali. Ona mi je telefonirala i pitala je li dobro učinila, nakon što je 10 godina bila udovica. Naravno da je dobro učinila. Starenje i starost lakše se podnose udvoje.

Često me starije osobe pitaju je li normalno što imaju potrebe za seksualnim životom. Naravno da je i to normalna životna potreba. Individualne potrebe i mogućnosti su različite, ali partneri se moraju prilagođavati jedno drugom. Bolesti, ali i različito starenje kod dijela starijih osoba uzrokuju probleme u spolnim odnosima.

Uz malo dobre volje, ljubavi i razumijevanja moguća su zadovoljavajuća rješenja. Mladi često smatraju da to ne priliči njihovim roditeljima i karikiraju njihove potrebe, što je u najmanju ruku nekorektno. Zapravo bilo koji oblik ismijavanja potreba ili navika starijih osoba je oblik zlostavljanja. Neslane šale, primjedbe i neukusna pitanja vezana za seksualne potrebe nisu duhovita, ni za starije, ni za okolinu i nedopustivo je šaliti se na taj način.

U novije se vrijeme govori o gerontodomaćici (časnoj ulozi u životu starijih osoba) i o gerontosponzoru, mlađoj ženskoj osobi koja traži bogatog starog muža. U savjetovaništu mi je došlo u toku ovih 20 godina, a osobito poslije domovinskog rata, više od 50 muškaraca i žena upravo s tim prijedlogom. Bilo je dosta otpora i problema od članova obitelji upravo od muškaraca, iako je samo otprilike 50 posto slučajeva bila naglašena veća razlika u godinama. Dio obitelji je lako pristajao da žena naslijedi samo mirovinu. U nekoliko slučajeva je u pozadini je bila lukava ideja da se na taj način riješe briga i skrbi. Oni su se zapravo riješili svojih obveza i prenijeli ih na novu ženu, jer mirovinu ionako ne bi mogli naslijediti.

Sjećam se i samo desetak slučajeva u kojima je žena bila materijalno situiranija, ali nije bilo velike razlike u godinama. Dio obitelji to je čak smatrao jako sramotnim odnosom, a u većini se zapravo radilo o pravom emocionalnom odnosu. I u tim godinama „može se desiti ljubav“, kako reče pjesnik.

Na zapadu su česti brakovi starijih žena (osobito starijih filmskih glumica), pa se onda govori o takozvanom sindromu Joan Collins, koja je u stvarnom životu trenutno udana za dečka mlađeg tridesetak godina. Kod nas to dosad nije bilo u praksi, ali kako oponašamo Zapad, možda i to doživimo.

Dvostruko vraćeni dug

Pitanje: Tijekom braka suprug i ja smo pozajmili znatnu svotu novca od njegovog bratića te smo se obvezali vratiti dug u roku od tri godine. Nažalost, zbog nevjere supruge brak je razveden, tako da smo prekinuli svaki odnos, a suprug se iselio iz stana i ostavio ga meni na korištenje. S vremenom sam podigla kredit i bratiću vratila ukupan dug. Nedavno sam slučajno od bivšeg supruge saznala da je on već prije isplatio cijeli dug bratiću, tako da sam od njega zatražila da vrati dvostruko plaćeni dug. Iako je obećao vratiti, nika-ko da izvrši svoju obvezu. Molim vas da mi kažete mogu li ga zbog toga tužiti i postoji li zastara u po-gledu vraćanja ovakvog duga? **(A.K., Pitomača)**

Odgovor: Ne samo da imate pravo tražiti povrat dvostruko plaćenog duga, nego mo-žete tražiti i isplatu zateznih kamata na dvo-struko plaćeni dug, koje teku od dana kad ste mu Vi vratili dug. Zakon o obveznim odnosima u člancima od 1111. do 1120. ovakav slučaj naziva „bogaćenjem bez osnove“ i predviđa rok zastare u trajanju od pet godina, računa-jući od dana uplate duga, pa stoga požurite.

Nedostojan nasljedstva

Pitanje: Otac koji još živi sačinio je vlastoručnu oporuku kojom je svu svoju imovinu ostavio meni i sestri, dok je starijeg brata isključio iz opo-ruke zbog nedostojnosti za nasljeđivanje. Njihovi odnosi su bili toliko loši da je dolazilo do fizičkih obračuna, a jednom prilikom brat je gurnuo oca niz stepenice tako da je ovaj pretrpio višestruke ozljede i završio u bolnici boreći se za život. Brat je saznao sadržaj oporuke i prijeti meni i sestri da neće priznati oporuku poslije očeve smrti te da će pokrenuti parnicu zbog toga što je proglašen nedostojnim za nasljeđivanje. Je li moguće da nakon svih navedenih zbivanja između oca i bra-ta, poslije očeve smrti brat sudskim putem dobi-je poništenje navedene oporuke? **(J.P., Delnice)**

Odgovor: Nedostojnost za nasljeđivanje regulirana je odredbama članka 55., 125., 126. i 222. Zakona o nasljeđivanju. U konkretnom slučaju, može se uzeti da je vaš brat namjerno pokušao usmrtniti oca gurnuvši ga niz stepeni-ce. Time su se stekli uvjeti da se vaš brat pro-glasi nedostojnim za nasljeđivanje te će teško uspjeti parnicom ukinuti tu odredbu iz oporu-ke. Doduše, prema Zakonu o nasljeđivanju, ne-dostojnost se može otkloniti ako vaš otac kao ostavitelj, sam oprosti nedostojnom nasljedni-ku. Takav oprost mora biti dan u obliku propi-sanom za valjanost oporuke. Na kraju, potomci nedostojnog nasljednika umjesto njega mogu naslijediti dio ostavine po načelu predstavljanja (reprezentacije).

Svakome polovica

Pitanje: U braku sam od 15. veljače 1995. go-dine. Dok sam kao domaćica i majka vodila brigu

o kućanstvu, suprug je radio kao rukovoditelj u poduzeću te je imao plaću koja je obitelji omo-gučavala ugodan život. Napominjem da smo u početku braka bili podstanari, a u međuvreme-nu je muž podigao kredit te smo izgradili kuću, a poslije i vikendicu. Oba objekta su u zemljišnim knjigama upisana kao suprugovo vlasništvo. Na-žalost, bračni odnosi su postali potpuno pore-mećeni, a muž mi prijeti razvodom. Usput tvrdi da ću završiti na ulici, jer ništa nisam stekla te da sva imovina pripada njemu, jer ju je on zaradio, dok ja nemam niti jednog dana radnog staža. Zbog svega sam se jako prestrašila te se bojim da ću završiti na ulici nakon više od 20 godina braka. Recite mi imam li pravo na bračnu stečevinu, jer koliko god je suprug radio u poduzeću, ja sam vodila domaćinstvo i odgajala dvoje djece što nije lako? **(A.K., Zapešić)**

Odgovor: Obiteljski zakon koji je stupio na snagu 1. srpnja 1999. propisuje da se bračna stečevina određuje na način da svaki bračni drug ima pravo na polovicu bračne stečevine, bez obzira na to koliko je u financijskom smislu pri-donosio bračnoj stečevini. Dakle, sve što ste vi i suprug stekli u braku nakon tog datuma dijeli se po načelu „svakome polovica“. Od ovog načela izuzimaju se prihodi stečeni pravnim poslovima koji nemaju veze sa radom, primjerice, darova-nje ili nasljeđivanje, jer takvi prihodi spadaju u posrednu imovinu svakog supružnika. Zakon o braku i porodičnim odnosima koji je bio na snazi do 1. srpnja 1999., visinu udjela u bračnoj stečevini određivao je prema doprinosu svakog bračnog druga, s time da se vodilo računa o do-prinosu žene domaćice (odgoj djece, kućanski poslovi). Dakle, nemojte se bojati, zakon Vas štiti.

Izvanbračna obiteljska mirovina

Pitanje: Preminula mi je vanbračna supruga s kojom sam živio od 1986. godine u zajedničkom kućanstvu. Prijavljen sam na adresi nje-nog stana, pa čak je i telefon na moje ime. Kako mogu ostvariti obiteljsku mirovinu, jer je njezina bila nešto veća od moje? **(J.S., Zagreb)**

Odgovor: Potrebno je pokrenuti izvanpar-nični postupak pred nadležnim općinskim sudom u kojem će se utvrditi da su partneri ispu-njavali uvjete u pogledu zasnivanja izvanbračne zajednice. Odredbom članka 3. Obiteljskog za-kona određeno je da se izvanbračnom zajedni-com života smatra veza neoženjenog muškarca i neudane žene koja traje neprekidno najmanje tri godine. Kao dokaz postojanja izvanbračne zajednice najčešće se koristi uvjerenje o zajed-ničkom prebivalištu i izjava svjedoka, premda je najkorisnije da izvanbračni partneri daju izjavu pred javnim bilježnikom da su u izvanbračnoj zajednici neprekidno od određenog datuma. Preživjeli izvanbračni partner ima pravo na nasljeđivanje umrloga, kao i na obiteljsku mirovinu ukoliko mu je povoljnija. Potrebno je podnijeti i zahtjev za obiteljsku mirovinu na HZMO-u, čim sud donese odluku o priznanju izvanbračne za-jednice.

pravni savjeti

Odgovara:
Milan Tomičić
dipl. pravnik

Besplatno
pravno
savjetovalište
za članove
Sindikata
umirovljenika
01/46 55 111/244
ili 01/46 15 797

Marko Fabijanić, predsjednik podružnice SUH-a Centar (Zagreb)

Sram me siromaštva umirovljenika

'Nikako se ne mogu naviknuti da na svakih 100 metara vidim prosjaka ili da netko kopa po svakom kontejneru. To je užas. Pohađao sam Klasičnu gimnaziju i moram reći da sam svog vrhunskog profesora latinskog našao na Kaptolu kako kopa po kontejneru tražeći boce. Mene je bilo sram'

Marko Fabijanić je jedan od, po stažu, mlađih sindikalnih povjerenika. Rođen je 1941. godine u hrvatskoj metropoli, gdje je pohađao Klasičnu gimnaziju, a završio je i Fakultet strojarstva i brodogradnje. Upravo su brodovi obilježili velik dio njegova života. Naime, skoro čitav svoj radni vijek proveo je ploveći svijetom na brodovima tadašnje Jugolinije kao prvi časnik i poručnik stroja. Sindikalnog iskustva ima, no samo kao član Sindikata pomoraca, jer, kako kaže, sindikalne aktivnosti nisu bile razvijene na brodovima. Razveden je i otac dvoje djece; kćeri Sanje, sutkinje i voditeljice novoosnovanog Općinskog suda u Sesvetama te sina Hrvoja, koji se ugledao na oca i postao magistar pomorske logistike, iako, kao i mnogi, ne radi u struci.

Iako je u mirovini već 25 godina, Fabijanić je članom SUH-a postao prije otprilike pet godina. U zagrebačkoj podružnici Centar brzo je napredovao. Godinu dana je bio zamjenik bivše predsjednice, a vlastitog predsjedničkog staža ima skoro dvije godine; jedno vrijeme kao vršitelj dužnosti, a od ožujka prošle godine i kao predsjednik.

„Za članstvom u SUH-u motiviralo me stanje umirovljenika u Hrvatskoj. Jako sam razočaran što smo razdijeljeni u grupe. Podijeli pa vladaj – jedino taj sistem očito tako funkcionira“, ogorčen je Fabijanić stanjem u umirovljeničkoj populaciji.

Stoga je Fabijanićev glavni cilj pretvoriti svoju podružnicu u primjer drugima. Zasad to postiže

brojnim druženjima i suradnjom s drugim zagrebačkim podružnicama, a u planu su i izleti te nastavak dobre prakse posjeta kulturnim institucijama, ali i tjelovježbe za starije osobe. U zdravom tijelu zdrav duh – misao je vodilja ovih akcija. No, prije svega, potrebno je angažirati ljude.

„Želim povećati članstvo, a nastojim vratiti i stare članove koji su iz bilo kojih razloga napustili podružnicu. Čini mi se da to ide u pozitivnom smjeru. Mislim da ćemo uspjeti u tome, nisam bacio koplje u trnje“, zaključuje Fabijanić te dodaje kako je zajedno s kolegama iz Predsjedništva uspostavio plan rada za čitavu godinu, koji će se, prema potrebi, mijenjati i dopunjavati. Na prosvjednim aktivnostima SUH-a u protekloj godini bili su itekako aktivni.

„Sudjelovali smo u svim političkim aktivnostima Sindikata umirovljenika, od prvosvibanjske povorke, do demonstracija na Europskom trgu. Pokušavamo biti prisutni u svim događajima koji nas se tiču. No, to ide dosta teško, jer imam osjećaj da su ljudi u Zagrebu najmanje zainteresirani za takve aktivnosti“, opisuje situaciju Fabijanić, no dodaje kako je zadovoljan radom SUH-a, „jer u tim skućenim okvirima se zaista puno radi, puno trudi, pa i uspijeva. Ne možemo neke uspjehe ne primijetiti“. Pod parolom „zajedno smo jači“ pozdravlja zajednički angažman SUH-a i Matice, jer smatra kako će to ipak pozitivno utjecati na promjene u društvu.

A razloga za aktivizam i udruživanje svakako ima. Fabijanić u ionako lošoj

umirovljeničkoj slici izdvaja problem i dalje niskih i neadekvatnih mirovina, ali i problem donošenja novih propisa, koji zanemaruju i diskriminiraju umirovljenike. Smatra da se stanje neće popraviti dokle god je vlast ovakva.

„Kad bih ja sad išao u mirovinu, kao što sam išao prije 25 godina, dobio bih pola sadašnje mirovine. Tako to vidim. Parola „s posla na groblje“ je sad postala stvarnost. Nikako se ne mogu naviknuti da na svakih 100 metara vidim prosjaka ili da netko kopa po svakom kontejneru. To je užas. Pohađao sam Klasičnu gimnaziju i moram reći da sam svog vrhunskog profesora latinskog našao na Kaptolu kako kopa po kontejneru tražeći boce. Mene je bilo sram“, rekao je Fabijanić.

I u centru Zagreba ipak vlada siromaštvo. Od toga se jednostavno pobjeći ne može. Stoga je Marko Fabijanić svakoga ponedjeljka i srijede od 10 do 12 sati, zajedno sa svojim suradnicima, otvoren za nove ideje i prijedloge o tome kako poboljšati život umirovljenika. Poziva sve da se aktivno uključe u rad podružnice i da zajedno pronalaze rješenja, jer, smatra Fabijanić, gore od ovoga ne može.

A kada to kaže osoba koja je oplovila čitavi svijet, ne preostaje nam ništa drugo nego da se zapitamo na što smo, kao društvo, spali. Kada nađemo odgovor, nemamo izbora, nego zasukati rukave i krenuti s ljudima punima životnog iskustva i volje slikati bolju sliku društva. Marko Fabijanić je jedan od njih.

Milan Dalmacija